

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzetdir

№ 186 (7111)

Dünya elm aləmində böyük nüfuz sahibi

10 oktyabr 2024-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

Azərbaycanın MDB ölkələri ilə əməkdaşlığı genişlənir

Prezident İlham Əliyev: "Azərbaycan bu əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verir və bundan sonra da qarşılıqlı fəaliyyətimizin möhkəmləndirilməsi işinə öz töhfəsini verəcək"

Tanrı, silah və neft

Din ABŞ prezident seçkilərinə necə təsir edir və namizədlərin missiyası nədir?

Tahir Budaqovla Zehra Zümrüt Selçuk arasında görüş keçirilib

Uşaqları öyrədən yox, yoran dərs yükü

Məsut Özil Bakıya gəlir

Rusiya Ermənistan sərhədini necə qorudu?

Mən belə dünyanın nəyindən kəsüm...

Prezident İlham Əliyev oktyabrın 9-da ABŞ Prezidentinin Beynəlxalq İqlim Siyasəti üzrə baş müşaviri Con Podestanı qəbul edib. Qəbula görə dövlətimizin başçısına minnətdarlığını bildiren Con Podesta COP29-la bağlı Azərbaycanlı həmkarlarla çox səmərəli və məhsuldar söhbətlərin aparıldığını deyib. Qonaq Azərbaycan Prezidenti ilə COP29 barədə fikir mübadiləsi aparmaqdan məmnunluq hissi keçirdiyini vurğulayıb. Con Podesta deyib ki, COP sədri qismində ölkəmizin hazırlıq üçün vaxtının az olmasına baxmayaraq, Azərbaycan heyəti tərəfindən yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirilib. O, qarşıdan gələn COP-da İkiillik Şəffaflıq hesabatları və digər məsələlər, xüsusilə də yeni kəmiyyət maliyyə hədəfi üzrə mühüm qərarların qəbul olunmasının vacibliyini bildirib.

Prezident İlham Əliyev Con Podestanın Azərbaycan tərəfi ilə yaxşı əlaqələr yaratmasını məmnunluqla qeyd edib. COP29-un əhəmiyyətinə toxunan dövlətimizin başçısı bu tədbirin yaxşı nəticələr verəcəyinə ümidvarlığını bildirib. Prezident İlham Əliyev bu konfransın keçirilməsi ilə bağlı hazırlıq işlərinə bir ildən də az müddət olmasına baxmayaraq, onun yüksək səviyyədə təşkil olunması və iştirakçı ölkələr arasında konsensusun əldə edilməsi istiqamətində Azərbaycanın böyük səylər göstərdiyini vurğulayıb. Azərbaycan tərəfinin sədr ola-

“Azərbaycan beynəlxalq birlik üçün etibarlı tərəfdaşdır”

Prezident İlham Əliyev ABŞ Prezidentinin Beynəlxalq İqlim Siyasəti üzrə baş müşavirini, BMT Baş katibinin birinci müavini və Böyük Britaniyanın beynəlxalq enerji və iqlim üzrə nazirini qəbul edib

Görüşdə COP29-un təşkili və ölkəmizin bu mötəbər tədbirə sədrliyi ilə əlaqədar fikir mübadiləsi aparılıb. Bakıda COP-öncəsi keçirilən tədbirin önemi qeyd edilərək, burada aparılan müzakirələrin COP29-un gündəliyinin müəyyən olunması baxımından vacibliyi vurğulanıb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dünən həmçinin Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının beynəlxalq enerji və iqlim üzrə naziri Keri Makkartini qəbul edib. COP29-un əhəmiyyətinə toxunan Prezident İlham Əliyev onun keçirilməsi ilə bağlı Azərbaycanın bir ildən də az vaxtı olmasına baxmayaraq, ölkəmizdə bu tədbirlə əlaqədar yüksək səviyyədə hazırlıq işlərinin getdiyini bildirib.

Azərbaycanın ölkələr və beynəlxalq aləmin qlobal iştirakçıları arasında körpü qurulması işində fəal rol oynadığını deyən dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, ölkəmiz

raq ölkələr arasında körpülərin qurulmasına çalışıldığını vurğulayan dövlətimizin başçısı ölkəmizin bir sıra təsisatlarda üzvlüyünün və müxtəlif dövlətlərlə yaxın əlaqələrinin olmasının COP29-da konsensusun qurulması prosesinə töhfə verəcəyinə ümidvarlığını ifadə edib.

Söhbət zamanı Azərbaycan və ABŞ COP nümayəndə heyətləri arasında yaxşı əməkdaşlığın olduğu vurğulanıb. Bakıda keçirilən COP-öncəsi tədbirin vacibliyi qeyd olundu və bu çərçivədə aparılan müzakirələrin qarşıdan gələn COP tədbirinin gündəliyinin müəyyən olunması üçün önemi bildirilib. Con Podesta ABŞ-in regional sülh gündəliyini dəstəklədiyini diqqətə çatdırıb.

44 günlük Vətən müharibəsindən sonra Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin və onun əsasını təşkil edən beş fundamental prinsipin təşəbbüsünün məhz Azərbaycan tərəfi olduğunu deyən Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, ölkəmiz regional sülh gündəliyini dəstəkləyir. Görüşdə Azərbaycan ilə ABŞ arasında ikitərəfli gündəliyə aid məsələlər də müzakirə olundu.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 9-da BMT Baş katibinin birinci mü-

vini Amina Mohammedi qəbul edib. Amina Mohammed BMT Baş katibinin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırıb.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirib, onun da salamlarını Antonio Quterreşə çatdırmağı xahiş edib. Dövlətimizin başçısı COP çərçivəsində BMT Baş katibini Azərbaycanda məmnuniyyətlə gözlədiyini deyib.

Qonaq ölkəmizdə COP29-un təşkil olunması işində Azərbaycan Prezidentinin rəhbərliyini yüksək qiymətləndirib. O, BMT-nin aidiyyəti strukturları ilə Azərbaycan arasında COP gündəliyinin irəli aparılması üzrə əməkdaşlıqdan məmnunluğunu ifadə edib, Azərbaycan nümayəndə heyəti ilə yaxşı əməkdaşlığın və əlaqələrin olduğunu vurğulayıb.

Amina Mohammed Gələcəyin Paketi sənədinə Azərbaycanın da qoşulmasını və onu dəstəkləməsinə yüksək qiymətləndirib. O, iqlim dəyişikliyi ilə Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri arasında birbaşa əlaqənin olduğunu bildirərək, Azərbaycanın Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin həyata keçirilməsində əldə etdiyi nailiyyətləri vurğulayıb.

BMT Baş katibinin birinci müavini Azərbaycanın sədrlik etdiyi COP-da əsas mövzusunun maliyyə məsələsi olacağına toxuna-

raq, yeni kəmiyyət maliyyə hədəfi ilə əlaqədar beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən qarşıya yeni məqsədlərin qoyulacağına və onun müəyyənləşdiriləcəyinə ümidvarlığını ifadə edib. Dövlətimizin başçısı COP-a hazırlıq prosesində BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası (UNFCCC) və Təşkilatın digər strukturları ilə əməkdaşlıqdan məmnunluğunu bildirib.

Azərbaycan dövlətinin uzun illər beynəlxalq aləmdə fəal rolunu, həmçinin dünyanın qlobal iştirakçıları arasında bir körpü olduğunu məmnunluqla vurğulayan Prezident İlham Əliyev COP29-un uğurla keçəcəyinə ümidvarlığını ifadə edib. Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatı, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Avropa İttifaqı ilə fəal əməkdaşlıq həyata keçirdiyini, bir sıra Avropa ölkələri ilə strateji tərəfdaşlıq haqqında sənədlər imzalandığını vurğulayaraq bildirib ki, bütün bunlar Azərbaycanda COP29-un uğurla keçiriləcəyinə yaxşı əsas yaradır. Prezident İlham Əliyev ölkəmizin COP29-da konsensusun əldə olunması üçün səylər göstərdiyini bildirib. Dövlətimizin başçısı "troyka" formatına toxunaraq, Azərbaycanın COP28-ə ev sahibliyi etmiş Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və COP30-a ev sahibliyi edəcək Braziliya ilə fəal işlər apardığını deyib.

uzun illərdir beynəlxalq təşkilatlarla səmərəli əməkdaşlıq həyata keçirir və Qoşulmama Hərəkatına uğurla sədrlik etmişdir. Bütün bunlar da COP29-un təşkili üçün yaxşı əsas yaradır.

Söhbət zamanı Azərbaycanın və Böyük Britaniyanın COP komandaları arasında əməkdaşlıqdan məmnunluq ifadə olunub, Britaniya hökumətinin gündəliyində iqlim dəyişməsinin prioritet məsələ olduğu bildirilib.

Görüşdə bərpaulunan enerji sahəsində ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın perspektivləri, həmçinin Azərbaycanın COP-un gündəliyində duran prioritetləri və təşəbbüsləri müzakirə olunub.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın bərpaulunan enerji istiqamətində həyata keçirdiyi tədbirlərə toxunub. Ölkəmizin bərpaulunan enerji potensialının artması, Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan arasında Qara dənizin dibi ilə çəkiləcək kabel xətti üzrə dördtərəfli layihə, həmçinin Mərkəzi Asiya ilə Azərbaycanın birləşdirən bərpaulunan enerji layihəsi barədə fikir mübadiləsi aparılıb. Söhbət zamanı COP29-un gündəliyinin müəyyən edilməsi baxımından Bakıda keçirilən COP-öncəsi tədbirin əhəmiyyətinə toxunulub.

Aida İmanquliyeva - 85

Dünya elm aləmində böyük nüfuz sahibi

Mehriban xanım Əliyeva: "Aida xanımın arzuları, onun elmi irsi bu gün də yaşayır və dövlətimizə xidmət edir"

Görkəmli şərqşünas-alim, istedadlı pedaqoq, yeni və müasir ərəb ədəbiyyatının ən nüfuzlu, ən fundamental tədqiqatçılarından olan Aida xanım İmanquliyeva çoxsaylı elmi əsərləri ilə zəngin irsin müəllifinə çevrilib. Bütün varlığı milli kökə, xalqa bağlı şəxsiyyət olan Aida xanımın əsərlərində xalqın maariflənməsi, milli yaddaşın qorunması, tərəqqiyə doğru irəliləməsi kimi necib niyyətlər özünün büruzə verir. İncə qəlbə malik insan, gözəl övlad və həyat yoldaşı, fədakar ana Aida İmanquliyeva bir ömür yolunda bu qədər şərəfli, istedad və zəhmət tələb edən adları öz isminin ətrafında birləşdirə bilmişdir. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva Aida İmanquliyeva haqqında belə yazır: "Aida xanım unudulmaz bir şəxsiyyət idi. O, qısa, amma çox parlaq və xoşbəxt həyat yaşamışdır. Azərbaycan qadınına xas olan ən gözəl xüsusiyyətləri özündə cəmləmişdir. Yüksək savadlı, ziyalı, vətənpərvər, prinsipial bir alim, eyni zamanda çox zərif, çox gözəl, bütün sevgisini ailəsinə bağışlayan, hər zaman ürəkənd kömək göstərməyə hazır olan bir qadın idi. Aida xanımın bütün elmi yaradıcılığı Azərbaycan ilə Şərq dünyası arasında əlaqələrin qurulub möhkəmlənməsinə yönəldilmişdir. Eyni zamanda, o, Azərbaycan elminin düşüncələrinin, fəlsəfəsinin, islam aləmində yayılmasına nail olmuşdur. Bu gün müstəqil Azərbaycanda, demək olar ki, Aida xanımın bütün arzuları artıq reallıqdır və respublikamızın müsəlman ölkələri islam dünyası ilə nəinki elmi, mədəni əlaqələr, həm də ən yüksək səviyyədə iqtisadi, siyasi əlaqələr qurubdur. Bütün bu sahələrdə Aida xanımın arzuları, onun elmi irsi bu gün də yaşayır və dövlətimizə xidmət edir".

Ərəb və Azərbaycan ədəbiyyatları arasında möhkəm körpü yaratmağa, ədəbi xəzinəmizi daha da zənginləşdirməyə xidmət edən elmi fəaliyyəti ilə böyük nüfuzə sahib olmuşdur. Aida İmanquliyevanın elmi fəaliyyətinin maraqlı dairəsi geniş və çoxşaxəli idi.

Xalqımızın tarixində ilk azərbaycanlı qadın - ərəbşünas elmlər doktoru olan böyük alim Aida İmanquliyeva həyatını xalqın tarixinin, ənənələrinin minillik dərin köklərlə bağlı olduğu Şərq mədəniyyətini və ədəbiyyatını öyrənməyə sərf edərək şərəfli bir ömür yaşamışdır. Bütün elmi-bədii yaradıcılığı, ictimai fəaliyyəti ilə böyük nüfuz qazanmışdır. Onun bütün elmi-bədii yaradıcılığı, ictimai fəaliyyəti böyük istedadla malik olduğunu göstərir. XX əsrdə Azərbaycanın dünya elminə bəxş etdiyi görkəmli simalardan biri - şərqşünas-alim, pedaqoq, filologiya elmləri doktoru, professor Aida İmanquliyevanın oktyabrın 10-da doğum günüdür. Tərcümeyi-halına nəzər salsaq görərik ki, Aida İmanquliyeva 1939-cu il oktyabrın 10-da Bakı şəhərində ziyalı ailəsində dünyaya göz açıb. Görkəmli jurnalist, pedaqoq, əməkdar elm xadimi olan atası Nəsir İmanquliyev Azərbaycan mətbuatının bünövrəsini qoyanlardan biri olmuş və uzun müddət "Bakı" və "Baku" qəzetlərinin baş redaktoru işləmişdir.

Aida İmanquliyeva Bakıda 132 sayılı orta məktəbi qızıl medalla bitirdikdən sonra 1957-1962-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin Şərqşünaslıq fakültəsinin ərəb dili şöbəsində təhsil alıb. 1966-cı ildə Moskvada SSRİ Elmlər Akademiyasının Şərqşünaslıq İnstitutunda ərəb filologiyası üzrə aspiranturunu bitirdikdən sonra Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Yaxın və Orta Şərq Xalqları İnstitutunda kiçik elmi işçi, daha sonra baş elmi işçi (1966-1976), Ərəb filologiyası şöbəsinin müdiri (1976-1988), elmi işlər üzrə direktor müavini (1988-1991) vəzifəsini icra edən Aida xanım 1991-ci ildən həmin institutda direktor vəzifəsində çalışmışdır. 1976-1988-

ci illərdə, institutun ərəb filologiyası şöbəsinə rəhbərlik etdiyi müddətdə, 10 nəfər ərəbşünas namizədlik dissertasiyalarını müdafiə edərək, filologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsinə yiyələnib. Şərqşünaslıq İnstitutunun elmi və ictimai-siyasi həyatında yaxından iştirak edən Aida İmanquliyeva işgüzar fəaliyyətinə görə, 1988-ci ildə institutun elmi işlər üzrə direktor müavini vəzifəsinə təyin olunmuş, bir il sonra isə, uzun illər üzərində işlədiyi doktorluq dissertasiyasını müdafiə edərək, filologiya elmləri doktoru adına layiq görülmüşdür. Beləliklə, Azərbaycanda ərəb ədəbiyyatı üzrə ilk elmlər doktoru, ilk professor - qadın olan Aida İmanquliyeva elmi işlərlə yanaşı, pedaqoji fəaliyyətlə də məşğul olub. O, Azərbaycan Dövlət Universitetinin Şərqşünaslıq fakültəsində ərəb ədəbiyyatından dərs deyib. Buna görə də, SSRİ Nazirlər Soveti yanında fəaliyyət göstərən Ali Attestasiya Komissiyasının qərarı ilə, ona "Xarici Asiya və Afrika xalqları ədəbiyyatı" ixtisası üzrə, 1991-ci ilin mart ayında professor elmi rütbəsi verilmişdir.

ŞƏRQ ƏDƏBİYYATLARININ GƏLƏCƏKDƏ TƏDQIQI ÜÇÜN MÜHÜM ZƏMİN

Aida İmanquliyeva 1970-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin Şərqşünaslıq fakültəsində ərəb dili müəllimi, filologiya elmləri namizədi M.Qarayevlə birlikdə "İnsan və quş" adlı hekayələr məcmuəsini çap etdirir. Bundan əlavə, Ərəb filologiyası şöbəsinin əməkdaşlarının tərcüməsində İraq yazıçılarından əsərlərindən ibarət kiçik bir antologiyanın tərcüməsində və çapında da Aida xanımın gərgin eməyini xüsusi qeyd etmək lazımdır. "Ağ günlərin sorağında" adlanan həmin məcmuədə Aida xanımın tərcüməsində İraq yazıçısı Mahmud əz-Zahirin "Boğulmuş hiçqırılıqlar" adlı hekayəsi də öz əksini tapıb. Bunlardan əlavə, Aida xanım müxtəlif illərdə respublikanın nəşriyyat orqanları tərəfindən ərəb ədəbiyyatı ilə bağlı çap olunmuş bir çox kitabla ön söz yazmış və xeyli sayda kitabın elmi redaktoru olmuşdur.

Aida İmanquliyevanın çoxsaylı elmi əsərlərində (3 monoqrafiya ("Mixail Nuaymə" və "Qələmlər birliyi", "Cubran Xəlil Cubran", "Yeni ərəb ədəbiyyatının korifeyləri" və 70-dən artıq elmi məqalə) Qərb və Şərq mədəni ənənələrinin sintezi, yaradıcı üslubun inkişafı və yeni bədii cərəyanların təşəkkül tapması tədqiq olunur ki, bu da, nəinki ərəb ədəbiyyatının, həmçinin, bütün yeni Şərq ədəbiyyatlarının gələcəkdə tədqiqi üçün çox mühüm zəmin yaradır. Aida xanım yalnız yaradıcılığı ilə deyil, həm də təşkilatçılıq bacarığı, rəhbərlik fəaliyyəti ilə öz həyatının missiyasına - yaşadığı mühit və rejim çərçivəsində Azərbaycan milli özünüdərkinin qorunub saxlanması və inkişafı idealına sadıq qalmışdır. İstedadlı gənc alim 1967-ci ilin martında Moskvada namizədlik dissertasiyasını uğurla müdafiə edib, filologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsinə aldıqdan sonra, elmi fəaliyyətini Azərbaycan EA-nın Yaxın və Orta Şərq Xalqları İnstitutunda davam etdirmişdir. 1964-cü ildə "Mixail Nuaymə və XIX əsr qabaqcıl rus ədəbiyyatı" adlı ilk mətbu məqaləsi "Azərbaycan" jurnalında dərc olunmuşdur. O, Livan yazıçısı M.Nuaymənin bir neçə hekayəsini ərəb dilindən rus dilinə tərcümə edərək, 1979-cu ildə Moskvada "Vostochniy almanax" jurnalında çap etdirmişdir. Müasir ərəb ədəbiyyatının aktual problemləri və rus-ərəb ədəbi əlaqələri haqqında məqalələri dövrü mətbuatda - toplularda və elmi-kütləvi məcmuələrdə müntəzəm çap olunmuşdur.

ELMI VƏ İCTİMAİ FƏALİYYƏTİ

Aida İmanquliyeva 1971-1973 və 1979-1981-ci illərdə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Şərqşünaslıq İnstitutunun nəşr etdirdiyi "Ərəb filologiyası məsələləri" məcmuəsinin tərtibçisi və redaktoru vəzifəsində çalışıb. "Yaxın Şərq xalqlarının müasir ədəbiyyatında tərəqqi və ictimai ədalət uğrunda mübarizə problemi" (1982), "Yaxın və Orta Şərqdə milli azadlıq hərəkatı məsələləri" (1985), "Şərq filologiyası məsələləri" (1986-1987), "Yaxın Şərq xalqları ədəbiyyatı imperalizmə qarşı mübarizədə" (1987), "Xarici Şərqin problemləri: tarix və müasirlik" (1988), "Şərq ədəbiyyatında ənənə və novatorluq" (1988) məqalələr məcmuələrinin redaksiya hey-

Tahir Budaqovla Zehra Zümrüt Selçuk arasında görüş keçirilib

Oktyabrın 9-da Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqov İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) İslam Ölkələri üçün Statistik, İqtisadi və Sosial Tədqiqat və Təlim Mərkəzinin (SESRIC) Baş direktoru xanım Zehra Zümrüt Selçuk ilə görüşüb. Görüşdə son illər ərzində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi ilə SESRIC arasındakı əməkdaşlıqdan məmnunluq ifadə olunaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 16 aprel tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi ilə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının İslam Ölkələri üçün Statistik, İqtisadi və Sosial Tədqiqat və Təlim Mərkəzi arasında statistika sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu" ilə iki qurum arasında əməkdaşlığın yeni istiqamətlərinin müəyyən olunduğu qeyd olunub. Vurğulanıb ki, Memorandumun icrası Azərbaycan Respublikasının rəsmi statistika sisteminin daha da inkişaf etdirilməsi və təkmilləşdirilməsinə, statistik məlumatların mübadiləsi, təlim səfərləri və seminarlar vasitəsilə statistik potensialın artırılmasına, əməkdaşlığın gücləndirilməsinə mühüm töhfə verməkdədir.

SESRIC-in Baş direktoru xanım Zehra Zümrüt Selçuk səmimi görüşə görə Tahir Budaqova öz təşəkkürünü bildirərək, Dövlət Statistika Komitəsi ilə əməkdaşlığın bütün istiqamətləri üzrə müsbət nəticələrin əldə olduğunu, SESRIC tərəfindən təşkil olunan tədbirlərdə Komitənin aktiv fəaliyyətindən məmnunluğunu ifadə edib, sözügedən Memorandum çərçivəsində bundan sonra da müvafiq zəruri tədbirlərin görülməyini diqqətə çatdırıb. Daha sonra görüşdə qarşılıqlı maraqlı doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

tinin üzvlərindən, müəlliflərindən və redaktorlarından biri olmuşdur. İctimai işlərdə fəal çalışmışdır. A.İmanquliyeva 1987-ci ildə Ümumittifaq Şərqşünaslar Cəmiyyəti Rəyasət Heyətinin üzvü və 1983-cü ildən etibarən, sözügedən cəmiyyətin Azərbaycan bölməsi sədrinin müavini olmuşdur. Moskva, Bakı, Düşənbə, Hamburq, Kiyev, Sankt-Peterburq, Poltava, Tbilisi və digər şəhərlərdə keçirilən Şərq problemlərinə həsr olunmuş beynəlxalq konfranslarda məruzələrlə çıxış etmişdir. Müasirləri onun haqqında belə yazırdı: "Aida xanım beynəlxalq aləmdə dünyanın görkəmli alimləri tərəfindən bütün şərqşünaslıq mərkəzlərində məhçər ədəbiyyatının ən sanballı tədqiqatçısı kimi qəbul edilir. Onun əsərlərindən tez-tez istifadə olunur, çıxış nöqtəsi kimi ona müraciət edilir və Aida xanımın fikirləri məhçər ədəbiyyatının ayrı-ayrı problemlərini öyrənmək üçün əsas mənbə rolunu oynayır. Aida xanımın təşəbbüsü ilə Azərbaycanda simpoziumlar çağırıldı. O, həmin simpoziumların həm təşkilatçısı, həm də əsas məruzəçilərindən biri idi. Bu da Aida İmanquliyevanın beynəlxalq elm aləmində nüfuzundan irəli gəlirdi".

Bütün elmi fəaliyyətini Qərb və Şərq mədəni ənənələrinin sintezi, yaradıcılıq üslubunun inkişafı və yeni bədii cərəyanların təşəkkül tapmasınınin tədqiqinə həsr edən Aida xanım özündən sonra çağdaş ərəb ədəbiyyatının tədqiqində yeni bir səhifə və yeni bir yol açmışdır. Dünyasını çox vaxtsız dəyişən görkəmli alimin nəinki şərqşünaslıq, ümumən elm haqqında çox maraqlı və gərəklı fikirləri, planları var idi. Aida xanım öz peşəsinin vürğunu idi. Müasirlərindən biri onun haqqında belə yazırdı: "O, öz səmimi, mehriban ailəsinə sevir, övlad qayğısı ilə yaşayırdı. Aida xanım elini, obasını, vətənini sevir, xalqımızı, elminizi yüksək səviyyəli beynəlxalq konqreslərdə vüqar, şərəf və ləyaqətlə təmsil edirdi".

Bütün bunlarla yanaşı, Aida İmanquliyevanın ailəsi bütün Azərbaycan ailələri üçün nümunədir. Bu gün onun ruhu şadırd, gözəl əməlləri layiqincə davam etdirilir. Azərbaycanımız adını yüksəklərə qaldıran Mehriban xanım Əliyeva kimi övlad bəxş edib. Elmi fəaliyyət və ləyaqətli Ana adı hər zaman yüksək qiymətləndirilir.

Zümrüd BAYRAMOVA

“Rusiya Federasiyası Prezidentinin Azərbaycana bu yaxınlardakı dövlət səfəri Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin müttəfiqlik xarakterini bir daha təsdiq etdi. Əminəm ki, əldə olunmuş razılaşmaların həyata keçirilməsi gələcəkdə münasibətlərimizin ardıcıl inkişafı işinə xidmət edəcək”. Bu fikirləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 8-də Moskva-da keçirilən Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) Dövlət Başçıları Şurasının iclasında çıxışı zamanı bildirib.

Azərbaycanın işğaldan azad olunan dərbər guşələrindən olan Şərqi Zəngəzur rayonunun Laçın şəhəri MDB Humanitar Əməkdaşlıq Şurasının qərarına əsasən, 2025-ci ildə MDB-nin mədəniyyət paytaxtı elan edilib. Bu, hər bir azərbaycanlıda məmnunluq və fəxarət hissi oyadır. “Laçının MDB-nin mədəniyyət paytaxtı elan edilməsi həm laçınlılar, həm də bütün Azərbaycan xalqı tərəfindən böyük minnətdarlıqla qarşılanıb”, - deyən Prezident bildirib ki, Laçın 30 ilə yaxın müddətdə Ermənistanın işğalı altında olmuş Azərbaycan şəhərlərindən biridir və demək olar ki, tamamilə dağıdılıb: “Bu gün Laçın artıq bərpa olunub. Burada yeni həyat başlayıb, keçmiş məcburi köçkünlər qayıdıblar”.

İşğaldan azad edilmiş bütün ərazilərimizdə, o cümlədən Laçın rayonunda abadlıq-quruculuq işləri sürətlə davam etdirilir. Yeni yollar salınır, infrastruktur qurulur, kəndlər, qəsəbələr bərpa edilir. Planlı və sistemli şəkildə görülən bütün işlər bilavasitə dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin nəzarəti altındadır. Azad Laçın Azərbaycan Prezidentinin səfərləri zamanı dövlət başçısı təməlləşməyə və açılış mərasimlərində iştirak edir, aparılan işlərlə yerində tanış olur, tapşırıq və tövsiyələrini verir. Məlumdur ki, dekabrın 1-i 2020-ci il tarixində Laçın rayonu Azərbaycan Respublikasına qaytarıldı. Bu, Azərbaycan Prezidenti, Ermənistan Respublikasının baş naziri və Rusiya Federasiyasının Prezidentinin bəyanatında öz əksini tapmış oldu. Bildiyimiz kimi, işğaldan azad edilmiş Zəngilan rayonunun Ağalı kəndinə Böyük Qayıdışın ilk karvanı yola düşmüşdü. Birinci, İkinci, Üçüncü Ağalı kəndləri 2020-ci ilin oktyabrın 28-də işğalçılardan azad edildi və altı aydan sonra Ağalıda yeni kəndin təməl daşı qoyuldu. Böyük Qayıdışın ilk sorağı Ağalı kəndinə əhalinin köçürülməsi oldu. Köçürülən keçmiş məcburi köçkünlərin böyük qismi əsasən, daha ağır şəraitdə yaşayanlardır.

Çox keçmədi ki, köç karvanları Laçına da yol aldılar. Bu gün Laçınımız abadlıq-quruculuq meydanına çevrilib. Ən əsası isə onu qeyd edək ki, işğaldan azad olunan ərazilərimizdə kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi bu ərazilərin müasir zamanın tələblərinə uyğun qurulmasına və Böyük Qayıdışımızla əzəli sakinlərin bu torpaqda rahat, firavan yaşamasına istiqamətlənib.

“GƏNCƏ ŞƏHƏRİ İDMAN PAYTAXTINA ÇEVİRİLƏCƏK”

Dünyanın idman arenasında, artıq özünə layiqli yer tutan Azərbaycan beynəlxalq yarışlara ev sahibliyi edir. Buna son on bir ildə Azərbaycanın dünyada ən sürətli tempi ilə inkişaf edən ölkəyə çevrilməsi imkan verib. Bakıda və bütövlükdə, Azərbaycanda idman infrastrukturunun yaradılması istiqamətində böyük işlər görülüb. Birinci Avropa Oyunlarının Bakıda keçirilməsi də elə bundan qaynaqlanırdı. İlk Oyunların Bakıda keçirilməsi böyük nailiyyət oldu. “Bakı-2015” ilk Avropa Avropa oyunlarının qədim tarixə, zəngin mədəniyyətə və adət-ənənələrə, yüksək tolerantlıq mühitinə və qonaqpərvərliyə malik olan Azərbaycanda keçirilməsinin əhəmiyyəti danılmazdır. Belə oyunları ilk dəfə təşkil etmək Azərbaycan üçün şərəfli olduğu qədər də məsuliyyətli idi. Dünyada ən sürətli tempi ilə inkişaf edən ölkəyə çevrilən Azərbaycanda dünyanın idman ictimaiyyətinin diqqətini çəkən ən irimiqyaslı yarışlar yüksək səviyyədə təşkil olunur. Bir çox idman növləri üzrə dünya və Avropa çempionatlarının Bakı şəhərində təşkil olkəmiznin iqtisadi gücünü də ortaya qoymuş olur. Azərbaycan Prezidenti çıxışında növbəti il Azərbaycanda III MDB Oyunlarının keçiriləcəyini qeyd edərək bildirib ki, Gəncə şəhəri idman paytaxtına çevriləcək. Yarışlar, həmçinin Azərbaycanın 10-dan çox şəhərində keçiriləcək. Dövlətimizin başçısı Belarusu II MDB Oyunlarını uğurla keçirməsi münasibətilə təbrik edərək bildirib ki, Belaruslu dostlarımızın və qardaşlarımızın təcürübəsi bu mühüm idman tədbirinə hazırlıqda və onun keçirilməsində bizim üçün çox faydalı olacaq.

Azərbaycanın MDB ölkələri ilə əməkdaşlığı genişlənir

Prezident İlham Əliyev: “Azərbaycan bu əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verir və bundan sonra da qarşılıqlı fəaliyyətimizin möhkəmləndirilməsi işinə öz töhfəsini verəcək”

maiiyyətinin diqqətini çəkən ən irimiqyaslı yarışlar yüksək səviyyədə təşkil olunur. Bir çox idman növləri üzrə dünya və Avropa çempionatlarının Bakı şəhərində təşkil olkəmiznin iqtisadi gücünü də ortaya qoymuş olur. Azərbaycan Prezidenti çıxışında növbəti il Azərbaycanda III MDB Oyunlarının keçiriləcəyini qeyd edərək bildirib ki, Gəncə şəhəri idman paytaxtına çevriləcək. Yarışlar, həmçinin Azərbaycanın 10-dan çox şəhərində keçiriləcək. Dövlətimizin başçısı Belarusu II MDB Oyunlarını uğurla keçirməsi münasibətilə təbrik edərək bildirib ki, Belaruslu dostlarımızın və qardaşlarımızın təcürübəsi bu mühüm idman tədbirinə hazırlıqda və onun keçirilməsində bizim üçün çox faydalı olacaq.

“200-Ə YAXIN ÖLKƏNİN BU KONFRANSIN BAKIDA KEÇİRİLMƏSİ HAQQINDA YEKDİL QƏRARINI BÜTÜN DÜNYA İCTİMAİYYƏTİNİN AZƏRBAYCANA HÖRMƏTİNİN ƏLAMƏTİ KİMİ QİYMƏTLƏNDİRİRİK”

Azərbaycanın dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələri sırasındadır. Ölkəmiz öz gözəlliyinə, inkişafına və digər keyfiyyətlərinə görə diqqət mərkəzindədir. Ölkəmizdə son illər ardıcıl olaraq çox nüfuzlu beynəlxalq tədbirlərə, toplantılara ev sahibliyi edir. Beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi etməkdə maraqlı olan Azərbaycan dövləti bu toplantıların yüksək səviyyədə keçirilməsinə böyük şərait yaradır. Azərbaycanın dövlət maraqlarına uyğun şəkildə həyata keçirilən bu tədbirlər ölkəmizin dünyadakı nüfuzunu gün-ü gündən daha da artırır. Ölkəmizdə keçirilən beynəlxalq tədbirlərin dövlət maraqlarımıza uyğun formada keçirilməsi də təqdirəlayiqdir. Siyasi sabitlik, dinamik sosial-iqtisadi inkişaf, cəmiyyətimizin demokratikləşməsi, nəhəng enerji və neqliyyat layihələrinin reallaşması, eləcə də, informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi, rabitənin inkişafı sahəsində nailiyyətlər Azərbaycanın qabaqcıl ölkələr sırasına çıxmasına imkan

yaradıb. BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi əlbəttə ki, ölkəmizə olan daha bir ehtiramın təzahürüdür. Azərbaycanın dünyanın ən böyük və mühüm dövlətlərarası tədbirlərindən biri olan COP29-a 2024-cü ildə ev sahibliyi etməsi uğurlarımız sırasındadır. “Bir aydan sonra Bakı ən böyük beynəlxalq tədbirə - COP29 iqlim konfransına ev sahibliyi edəcək. Biz 200-ə yaxın ölkənin bu konfransın Bakıda keçirilməsi haqqında yekdil qərarını bütün dünya ictimaiyyətinin Azərbaycana hörmətinin əlaməti kimi qiymətləndiririk” - deyərək Azərbaycan Prezident bildirib.

“3 MİLYON 400 MİN ƏHALİSİ OLAN AZƏRBAYCANDAN CƏBHƏYƏ 700 MİNƏ YAXIN İNSAN YOLLANIB”

Azərbaycan Prezidenti çıxışında MDB dövlət başçılarından İkinci Dünya müharibəsində Qələbənin 80 illiyi ilə bağlı müraciəti qəbul ediləcəyini də diqqətə çəkərək Azərbaycanın ümumi qələbəmizə sanballı töhfə verdiyini bildirib: “Həmin dövrdə 3 milyon 400 min əhalisi olan Azərbaycandan cəbhəyə 700 minə yaxın insan yollanıb. Döyüş meydanlarında 350 min nəfər həlak olub, 130 azərbaycanlı Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülüb”. Əlbəttə ki, müharibədə Azərbaycanın müsəlləh əsgərləri silaha sarılaraq alman faşistləri ilə üz-üzə dayandılar. Gərgin bir döyüş yolu keçdilər. Müharibə başlandıdan keçən qısa müddət ərzində, Azərbaycan ərazisində 87 qırıcı batalyon, 1124 özünümədafiə dəstəsi təşkil edildi, respublikanın 700 mindən çox oğlan və qızları cəbhəyə yola salındı. Onların təxminən yarısı döyüş meydanlarında həyatlarını itirdilər. 170 mindən çox əsgər və zabitemiz isə müxtəlif orden və medallarla təltif edildi.

Azərbaycanlı çağırışçı və könüllülərdən formalaşdırılan 77-ci, 223-cü, 336-cı, 402-ci və 416-cı milli atıcı diviziyaları Qafqazdan Berlinədək şanlı döyüş yolu keçdi. Xalqımızın qəhrəman övladları Moskva, Leningrad, Kiyev, Stalinqrad, Simferopol, Odessa və digər şəhərlərin düşməndən azad edilməsində rəşadət göstərmiş oldular. Həmyerlilə-

rimiz Polşa, Çexoslovakiya, Yuqoslaviya və digər ölkələrin azad olunmasında da yaxından iştirak etdilər.

“QƏLƏBƏMİZ MDB-YƏ ÜZV DÖVLƏTLƏRİN GƏLƏCƏK ƏMƏKDAŞLIĞININ MÜHÜM AMİLİDİR”

Bu tarixi qələbədə Azərbaycanın, onun övladlarının və neftinin əhəmiyyəti böyükdür. İkinci Dünya müharibəsində qələbənin qazanılmasında Bakı nefti əvəzsiz rol oynamışdır. 1941-1945-ci illər müharibəsi zamanı Sovet İttifaqının istifadə etdiyi neftin 70 faizindən çoxu, benzinin 80 faizi, motor yağlarının isə 90 faizi Azərbaycanın payına düşürdü. Azərbaycan Berlinin alınması zamanı Almaniya səmasında uçuşlar həyata keçirən 7 min hərbi təyyarənin yanacaq təchizatında da mühüm rol oynadı. “Müharibə illərində Azərbaycan neftçiləri cəbhəyə neft və neft məhsullarının 80 faizini, hərbi texnika üçün yağların 96 faizini tədarük edib. Bütün bunlar həmin dövrdə Azərbaycanda istehsal olunub, göstərilən məhsulların o vaxtlar SSRİ-də ümumi istehsalının faizidir. Azərbaycanda 130 növdən çox silah, sursat və texnika, o cümlədən məşhur “Katyuşalar”, “Yak-3” qırıcıları istehsal edilirdi”, - deyərək Prezident bildirib.

Xalqımız cəbhəyə 7 tondan çox donor qanı göndərərək, döyüşən ordunun ərzaq və isti geyimlə təchizatında fəallıq göstərdi. 1941-1945-ci illərin alovunu Azərbaycanın hər bir vətəndaşı yaşayıb. Müharibə illərində Azərbaycanın bütün iqtisadiyyatı da müharibə tələblərinə uyğun qurulmuşdu. Fəhlə və qulluqçular üçün iş günü 11-12 saata qaldırılmışdı. Məzuniyyətlər ləğv olunmuşdu. Ərzaq, gündəlik tələbat və çox işlənen sənaye məhsullarının satışı üzrə kartoçka sistemi tətbiq edilmişdi. Orduya səfərbər edilmiş işçilərin yerinə qadınlar və yeniyetmələr cəlb olunmuşdu. Bütün sənaye sahələri cəbhə üçün məhsul istehsal etməyə başlamışdılar. Azərbaycan hərbi əməliyyat meydanına çevrilməyə də, müharibənin əvvəlindən ayrı-ayrındakı, bu meydana fəal iştirak etdi. Bakıda - indiki Səttərxan adına zavodda müharibə üçün silah-susat istehsal olunurdu. “Katyuşa” raketləri, “Şpakin pulemyotu”, “YAK-3” qırıcı təyyarəsi yığılırdı. Bütün qüvvələr faşizm üzərində qələbəyə yönəldilmişdi. “Bakıda 41 hərbi hospital fəaliyyət göstərirdi, 440 min yaralı müalicə alırdı. 1942-ci ilin martında, həmçinin Taqanroq adı ilə tanınan 416-cı Azərbaycan atıcı diviziyasının döyüşçüləri and içdilər və Şimali Qafqazdan başlayan döyüş yolunu Berlinədə başa çatdırdılar”, - deyərək Prezident qeyd edib ki, 416-cı Azərbaycan atıcı diviziyası 1945-ci il aprelin 21-də birincilər sırasında Berlinin girəcəyinə daxil oldu: “Mayın 2-də diviziyanın döyüşçüləri polkovnik Rəşid Məcidovun komandanlığı altında Qələbə Bayrağını Brandenburq darvazası üzərinə sancdılar. Bizim 9 May ümumi Qələbəmiz MDB-yə üzv dövlətlərin gələcək əməkdaşlığının mühüm amilidir. Azərbaycan bu əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verir və bundan sonra da qarşılıqlı fəaliyyətimizin möhkəmləndirilməsi işinə öz töhfəsini verəcək”.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Oktaybrın 9-da Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Veteranlar Şurası və YAP Yasamal rayon təşkilatının birgə təşkilatçılığı ilə "Prezident İlham Əliyevin innovativ dövlət idarəçiliyi: COP29-a aparan yollar" mövzusunda tədbir keçirilib. Əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin YAP Yasamal rayon təşkilatının qarargahında yerləşən büstü önünə gül dəstələri düzülüb.

Tədbirdə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canlarını qurban vermiş qəhrəman vətən övladlarının əziz xatirəsi ehtiramla yad edilib. Sonra Dövlət Himni səsləndirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP Yasamal rayon təşkilatının sədri Bəxtiyar Nəbiyev bildirib ki, Azərbaycan dünyada beynəlxalq tədbirlərin uğurla həyata keçirildiyi bir məkana çevrilib: "COP sessiyaları iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə çox vacib və dünyanın ən əhəmiyyətli tədbirlərindən biridir. Azərbaycanın bu konfrans Şərqi Avropa qrupu ölkələri arasında yekdil qərarla ev sahibi seçilməsi ölkəmizə yüksək etimadın göstəricisidir. Hazırlıq işlərinin miqyası göstərir ki, Azərbaycan COP29-un təşkilini də ən yüksək səviyyədə həyata keçirəcək".

"Prezident İlham Əliyevin innovativ dövlət idarəçiliyi: COP29-a aparan yollar"

vurğulayıb.

AMEA-nın müxbir üzvü, biologiya elmləri doktoru, professor Novruz Quliyev diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər sosial-iqtisadi inkişafa dair beş milli prioritetindən biri "Təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi" kimi müəyyən edilib. Həmin prioritetə uyğun olaraq, ətraf mühitin sağlamlaşdırılması, yaşıllıqların bərpası və artırılması, su ehtiyatlarından və dayanıqlı enerji mənbələrindən səmərəli istifadənin təmin edilməsi istiqamətində mühüm işlər aparılır. N.Quliyev COP29 ərəfəsində bəzi ölkələrin Azərbaycana qarşı qərəzli kampaniyalar apardığını və bu kampaniyaların qəbul edilməz olduğunu söyləyib.

"Nəzərə alaq ki, Azərbaycan beynəlxalq ictimaiyyətin etibarlı və məsuliyyətli üzvü kimi iqlim dəyişmələrinin fəsadlarına qarşı mübarizəyə daim öz töhfələrini verir. Bu baxımdan, ölkəmiz qlobal problemlərdən biri olan iqlim dəyişmələrinə qarşı səyləri səfərbər etmək və bu mübarizəyə töhfə verməklə dünyanın diqqət mərkəzindədir", - deyərək vurğulayıb.

Çıxış edən Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi ya-

Çıxış edən YAP Veteranlar Şurasının sədri, partiyanın İdarə Heyətinin üzvü Arif Rəhimzadə vurğulayıb ki, COP29-un ölkəmizdə keçirilməsi, ilk növbədə Prezident İlham Əliyevin dünyada yüksək nüfuzunun və həyata keçirdiyi uğurlu siyasətin parlaq nümunəsidir: "Dövlətimizin başçısı qazanan bu uğurla Azərbaycanın qüdrətini bir daha dünyaya göstərdi və beynəlxalq aləmdə böyük etimad qazandığını nümayiş etdirdi. Ölkəmiz qlobal problemlərdən biri olan iqlim dəyişmələrinə qarşı səyləri səfərbər etmək və bu mübarizəyə töhfə verməklə dünyanın

həmişə olduğu kimi, bu dəfə də öz üzərinə düşən missiyanı yüksək səviyyədə yerinə yetirəcək, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə yeni Azərbaycan modelini yaradacaq". U.Ələkbərov bu istiqamətdə işlərin Azərbaycanda 2004-cü ildən başladığını vurğulayıb. Belə ki, həmin ildə Prezident İlham Əliyev tərəfindən ölkəmizdə alternativ enerji ilə bağlı Milli Proqram təsdiqlənib. O vaxtdan başlayan işlər Azərbaycanın hazırkı inkişaf səviyyəsinə çatmasında da özünü ifadə edir.

Məruzəçi Azərbaycanın innovativ idarəçilik baxımından dünya ölkələri arasında ön sıralarda olduğunu deyib və bu yöndə faktla-

dir: "COP29-da iştirak edəcək dünya liderləri Azərbaycanın dinamik inkişafına əyani surətdə şahid olacaqlar ki, bu amil dövlətimizin beynəlxalq nüfuzunun daha da güclənməsini özündə ehtiva edəcək. Ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam təmin etmiş Azərbaycan yaratdığı yeni reallıqları dünyaya təqdim edəcək. Təbii ki, bütün bunlar beynəlxalq müstəvidə ölkəmizə əhəmiyyətli dividendlər qazandıracaq".

YAP Veteranlar Şurasının üzvü, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının rektoru,

diqqət mərkəzində olacaq".

YAP Veteranlar Şurasının sədrinin fikrincə, tədbirin Bakıda keçirilməsi beynəlxalq miqyasda Azərbaycanla bağlı mötəbər rəylərin daha da möhkəmlənməsində təsirli rol malikdir və ölkə reallıqlarının daha çevik və effektiv şəkildə beynəlxalq aləmdə öz əksini tapması üçün çox mühüm vasitə hesab edi-

biologiya elmləri doktoru, professor Urxan Ələkbərov mövzu ilə əlaqədar məruzə ilə çıxış edib. O bildirib ki, iqlim dəyişikliyi artıq bütün dövlətlər qarşısında qlobal çağırış olaraq dayanır: "İqlim dəyişikliyi məsələsində beynəlxalq ictimaiyyət, dünya ölkələrinin üzərinə böyük iş və məsuliyyət düşür. Şübhə yoxdur ki, etibarlı tərəfdaş olan Azərbaycan

rin müvafiq beynəlxalq təşkilatların hesabatlarında əksini tapdığını diqqətə çatdırıb. "Ölkəmizin ev sahibliyi edəcəyi COP29 iqlim dəyişikliyi ilə bağlı yeni yanaşmaların yaranmasına və müxtəlif maraqlı tərəflər arasında əməkdaşlığa imkan verəcək. Azərbaycan kimi digər bütün ölkələr də bu problemin həllinə töhfə verməlidirlər", - deyərək U.Ələkbərov

nında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyinin Nəzərət və qiymətləndirmə şöbəsinin müdiri Təhmin Şəkibəyov deyib ki, iqlim dəyişikliklərinin baş verməsinin müxtəlif səbəbləri var. Onun sözlərinə görə, istixana qazlarının normadan artıq havaya buraxılması iqlimə mənfi təsir edən əsas amillərdəndir. Eyni zamanda, iqlim dəyişiklikləri kənd təsərrüfatında məhsuldarlığa da ciddi təsir edir. Son yüz ilə müqayisədə meşə yanğınlarının bir neçə dəfə artması da bu problemlər sırasına daxildir.

"Azərbaycanda dövlət rəhbərliyinin ekologiya ilə bağlı məsələləri daim diqqət mərkəzində saxlaması ətraf mühitin qorunması istiqamətində aparılan işlərə böyük təkan verib, bu sahədə iri layihələr uğurla həyata keçirilib. Ötən dövr ərzində bu istiqamətdə Prezident İlham Əliyev tərəfindən çoxsaylı dövlət proqramları təsdiq edilib, müvafiq Fərman və sərəncamlar imzalanıb. Dövlət başçısı tərəfindən azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgələri, eləcə də Naxçıvan bölgəsi Azərbaycanda "yaşıl enerji" zonaları elan edilib", - deyərək T.Şəkibəyov qeyd edib.

Sonra tədbir interaktiv formada davam edib, iştirakçıların sualları cavablandırılıb.

Tədbir Yeni Azərbaycan Partiyasının Himninin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

Tanrı, silah və neft

Din ABŞ prezident seçkilərinə necə təsir edir və namizədlərin missiyası nədir?

sihçi hesab edirlər. Bu həmişə olub, var və olacaq. Məsələn, SSRİ də qarşısına global miqyasda məsihçi vəzifə qoymuşdu - kommunizmin yayılması. Lakin bəzi ölkələr öz məsihçi vəzifəsini həyata keçirməyə yaxınlaşa bilir, bəziləri isə yox. ABŞ öz gücü sayəsində buna nail olub.

Eyni zamanda, Amerika cəmiyyətində bu xüsusi rolun necə yerinə yetirilməsinə həmişə iki yanaşma olub, yəni dünya işlərinə fəal müdaxilə və ya əksinə, onlardan təcrid olunmaq. Yəni, Amerika millətinin xristian rolu ilə bağlı fikirlər həm dünya liderliyi arzusunun, həm də özünü dünyanın qalan hissəsindən təcrid etmək istəyini doğurdu. Tamamilə doğrudur ki, ABŞ-da siyasətçilər çox vaxt daxili və xarici siyasət qərarlarını xristian motivləri ilə əsaslandırırırlar... İstənilən siyasi hərəkət və ya hərəkətsizliyə dini baxımdan haqq qazandırmaq olar. İzolyasiya və müdaxiləçiliyi əsaslandırmaq, həm dövlətin müdaxiləsini, həm də şəxsi həyata müdaxilə etməyi əsaslandırmaq olar. Məsələn, prezident Corc Buş 2003-cü ildə İraqın işğalına haqq qazandırdı ki, bunu "Allah ona əmr edib". Donald Tramp isə əksinə, son aylarda Ukraynadakı münaqişənin sona çatması üçün fəal şəkildə çıxış edir və bunun həyatın dəyərinin xristian prinsiplərinə zidd olduğunu iddia edir.

Dini qruplar ABŞ prezident seçkilərinə necə təsir edir?

Birləşmiş Ştatlarda bir çox qeydiyyatdan keçmiş dini təşkilatlar var, əsasən protestant məzhəbləri, aralarındakı fərqlər çox vaxt açıq-aşkar görünür. Konkret kilsənin mövqeyi həmişə onun üzvlərinin siyasi baxışlarına uyğun gəlir. Məsələn, Katolik Kilsəsi prezident Co Baydenin "yaxşı katolik" olduğunu iddia etməsinə baxmayaraq onun bir çox fikirlərini dəstəkləmir. Kilsə dəfələrlə

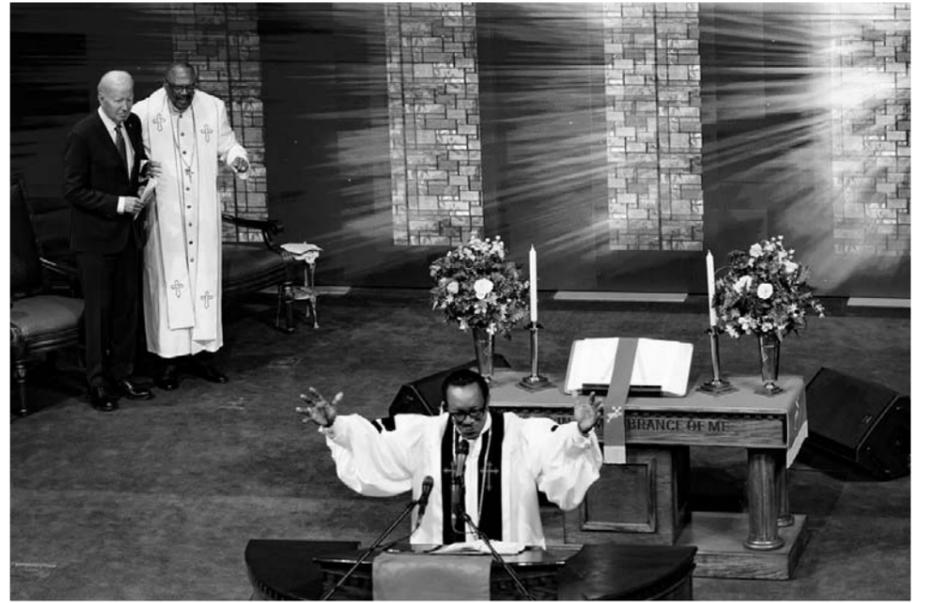
"Allah Amerikanı qorusun!" (İngiliscə: **God Bless America!**) - bu sözləri tez-tez ABŞ prezidentliyinə namizədlər Donald Tramp və Kamala Harrisin çıxışlarında eşitmək olar. Din Amerika siyasətində həmişə mühüm rol oynayır və yarışda həm Respublikaçılar, həm də Demokratlar dindar seçicilərin dəstəyini qazanmağa çalışırlar. Bu təsadüfi deyil - ABŞ ən dindar Qərb ölkələrindən biri olaraq qalır: amerikalıların yalnız 3,1 faizi özlərini ateist hesab edir, 76,5 faizi isə Allaha inandığını deyir. Eyni zamanda, siyasətçilər nəzərə almağa məcburdurlar ki, seçicilərin dini baxışları onların tamamilə dünyəvi məsələlərdə - iqtisadiyyat və dünya siyasətindən tutmuş miqrasiya və aborta qədər geniş spektrdə mövqələrinə təsir edir. Maraqlıdır, Donald Tramp və Kamala Harris seçki strategiyalarında niyə dini amili gözərd etmə bilmirlər və Allahın köməyi ilə səsleri necə cəlb etmək niyyətindədirlər?

Donald Tramp sonuncu debatda uduzdu, baxmayaraq ki, obyektiv olaraq Kamala Harrislə müqayisədə daha güclü çıxış edə bilirdi. Debat daha çox karlar arasında dialoqa bənzəyirdi ki, bu da Amerika cəmiyyətində parçalanmanın nə qədər dərin olduğunu bir daha təsdiqlədi. Bu debatda əsas döyüş siyasətdən uzaq, namizədlər üçün daha tez ələ alın bilən zümrənin ram edilməsi uğrun-

tərməli oldu. Onun üçün "trampçılar" a yaxın olan mövqələrə dəstəyi təsdiqləmək vacib idi: abort məsələlərindən tutmuş vergi siyasətinə qədər. Din tək-cə şəxsi deyil, həm də ölkənin ictimai həyatında həmişə mövcud olub. ABŞ həmişə dünyanın Qərb demokratik ölkələri arasında ən dindar dövlət hesab edilib. İndiyə qədər ABŞ-da Allaha inanmadığını və ya döyüşkən ateist olduğunu söyləməyə cəsarət edən bir prezident və ya görkəmli siyasi xadim olmayıb. Din həmişə bir çox siyasi proseslərdə əsas rol oynayır. Ən

dini inancları rəhbər tutur. Kök hüceyrənin tətqiqi və istifadəsi etikası ətrafında müzakirələr getdiyindən, Barak Obamanın prezi-

dentliyi dövründə də dini mübahisələr qarşıq idi. Builki seçkilərdə dinin də böyük rolu var. Bunu xüsusilə Donald Tramp və Kamala Harris tərəfindən fəal müzakirə edilən abort məsələsi aydın şəkildə nümayiş etdirirdi.

ABŞ-da protestantlıq

Amerika cəmiyyəti siyasi protestantizm prinsipləri üzərində qurulduğundan din ABŞ-ın siyasi sisteminin formalaşmasında mühüm rol oynayır. Halbuki, din azadlığı dindən azad olmaq istəyi deyil, istənilən inanca etiqad etmək hüququ demək idi. Bir çox xalqlar Allahla "xüsusi münasibət" iddiasındadırlar, lakin Birləşmiş Ştatlarda dünya səhnəsindəki təsirinə görə bəzən digərlərindən daha uğurlu olmuşdur. Böyük Amerika xalqının messian ideyası və onun rolu bu günə qədər təsirlidir. Bir çox xalqlar özlərini mə-

onun abortla bağlı mövqeyini tənqid edib, baxmayaraq ki, Papa Fransisk özü keşişləri bu tənqidi yumşaltmağa çağırıb. Nəticədə dini təşkilatlar həm respublikaçıları, həm də demokratları dəstəkləyir, lakin daha çox birinciləri dəstəkləyir. Məsələn, Yeddi Dağ Mandatı hərəkatının yevangelistləri və Pentkostalları seçkilərdə namizədləri fəal dəstəkləməklə cəmiyyətin əsas sahələrini, o cümlədən ailə, din, təhsil, media və siyasət kimi xristian mühafizəkarlığına əsaslanan nəzərəti ələ keçirməyə çalışırlar.

Abort mövzusu həyatın müqəddəsliyi və ona müdaxilə hüququ ilə bağlı suallardan qaynaqlandıq üçün ənənəvi olaraq dinlə sıx bağlı olub. Maraqlıdır ki, bu siyasi parçalanma nisbətən yaxınlarda yaranıb. 1960-cı illərə qədər respublikaçılar abort hüquqlarını məxfilik bayrağı altında müdafiə edirdilər.

Ardı Səh. 7

da idi. Təsadüfi deyil ki, Donald Tramp evanqelistlərin ondan xoşlandığını qeyd edib. Bu, əsasən anqlo-sakson mənşəli olan, orta, bəlkə də bir qədər aşağı, orta təbəqəyə aid olan mühafizəkar protestantların ümumi adıdır. Bu, Nyu-York və Kaliforniya kimi ştatlarda özünü az təmsil edən və özünün ənənəvi dəyərləri ilə fəxr edən "dərindən Amerika"nın bir hissəsidir: özəl müəssisə, dindarlıq, fərdiyyətçilik və dünyaya bir az aşağı baxmaq meyli.

Buna görə də Donald Tramp öz nüvə elektoratına qısamüddətli qazanc üçün öz dəyərlərindən güzəştə getməyəcəyini gös-

azı Cənubi Baptist Konvensiyasının Protestant Kilsəsinin keşişi Martin Lüter Kinqin rəhbərlik etdiyi vətəndaş hüquqları hərəkatını xatırlamaq olar. Cimmi Karter 1976-cı il kampaniyası zamanı vacib suallara cavab tapmaq üçün hər gün Müqəddəs Kitaba baxdığını söyləyib və prezident Ronald Reyqan 1980-ci ildə onun "mühafizəkar inqilabında" böyük rol oynamaq üçün yevangelistlərin dəstəyinə müraciət edib.

İndiki əsrə sürətlə irəliləyən Prezident Corc Buş daim vurğulayırdı ki, o, "Müqəddəs Ruhun vəftizi"ni yaşayıb və öz siyasətində

Əvvəlki Səh. 6

Bununla belə, ABŞ Ali Məhkəməsinin 1973-cü ildə qadınların abort hüququnu tanıyan və 2022-ci ildə bu qərarı ləğv edən Roe v. Wade qərarından sonra vəziyyət dəyişdi. Eyni zamanda, 2022-ci ildə qəbul edilən qərarla aborta qadağa qoyulmur, lakin ABŞ Konstitusiyası əsasında bu məsələni tənzimləmək hüququnu ayrı-ayrı ştatlara verir ki, bu da yerlərdə fərqli hüquqi vəziyyət yaradır: bəzi ştatlarda aborta icazə verilir, digərlərində isə qadağandır.

Donald Tramp tarazlığı qorumağa çalışır, həm mühafizəkar elektoratu, həm də daha mötədil seçiciləri razı salmağa çalışır. Bu, xüsusi bir strategiyadır, çünki abort məsələsi bir çox amerikalıya, xüsusən də yeniyetmə hamiləlik problemləri kontekstində təsir göstərir. Abort mövzusu namizədlər üçün sadədir. Çox milyardlıq investisiyalar vədləri tələb edən mürəkkəb iqtisadi məsələlərdən fərqli olaraq, burada çoxlarını narahat edən və böyük investisiyalar tələb etməyən bir şey haqqında danışmaq olar. Donald Tramp öz mövqeyi ilə dindarları cəlb etməyə çalışır, çünki bir çox konfessiya bu mövzuda öz sözünü deyir. Məsələn, katolik kilsəsi xüsusilə mühafizəkar protestantlar arasında sərt mövqe tutur. Bununla belə, liberal protestant məzhəbləri və feminist təşkilatlar bu məsələdən xal toplamaq üçün istifadə edərək abort hüquqlarını müdafiə edirlər.

Donald Tramp hansı dinə mənsubdur?

Oval kabineti tutmaq istəyən istənilən güclü siyasətçi müəyyən missiyanı təmsil etməlidir. Seçicilər namizəddən xüsusi rol gözləyirlər. Donald Tramp həmişə presviterian ailəsində doğulduğunu söyləyib. Bu, açıq-aydın onu "inadkar" möminlərdən kənarlaşdıran mötədil protestant kilsəsidir. Bununla belə, onun fikirləri zamanla mühafizəkar seçicilərin gözləntilərini doğrultmaq üçün inkişaf edib. Prezidentlik dövründə o, fərqlərindən asılı olmayaraq bütün kilsələrə mənsub olanlar arasında populyar olmaq üçün özünü qeyri-məzhəbli xristian elan edib. Ronald Reyqan kimi Donald Tramp da şəxsi həyatının özəlliklərinə baxmayaraq, dindar mühafizəkarların gündəmini təbliğ etməklə onları özünə cəlb edir.

Evangelistlər yəhudilərin Babil əsaretinin hekayəsini İncildən çıxarıblar və onu Fars padşahı Böyük Kirlə - müqayisə ediblər. Donald Trampın çoxsaylı cinayət işləri onun yalnız "şəhid" imicini gücləndirir. Ağ yevangelistlər Donald Trampa səs verən əsas qruplardan biri olaraq qalırlar. Birincisi, onlar demokratların bir çox mövqələrini qəti şəkildə qəbul etmirlər. İkincisi, Trampın barmağı nəbzindədir. Donald Tramp yevangelistləri və onların "silah, neft və Allah" kimi əsas dəyərlərindən uzaqlaşdırma biləcək hərəkatlardan çəkinir. O, hər şeyin əksinə olan demokratlardan fərqli olaraq, onların tərəfində olduğunu birbaşa deyir

Kamala Harris hansı

Tanrı, silah və neft

Din ABŞ prezident seçkilərinə necə təsir edir və namizədlərin missiyası nədir?

dinə mənsubdur?

O, baptist olduğunu iddia etsə də, uşaq ikən hindu məbəbində olub. Birincisi, o, baptistlərlə əlaqəsini fəal şəkildə vurğulayır. Cənubi Baptist Konvensiyası afroamerikalıların vətəndaş hüquqları uğrunda mübarizədə mühüm rol oynayıb. Bu kilsəyə mənsub olmaq nüfuzlu və qaradərili seçicilərin səsini qazanmaq üçün əlverişlidir. İkincisi, Kamala Harris zəngin dini təcrübəyə malik olduğunu dəfələrlə qeyd edib. Anası ona ikinci adını hindu ilahəsi Devinin şərəfinə qoyub, əri Doug Emhoff isə praktiki yəhudi dir. O, bu müxtəlifliyi müxtəlif amerikalıların inanclarını anlamaq bacarığı kimi təqdim edir.

Kamala Harrisin də messian obrazı var. O, özünü ölkənin və dünyanın demokratlara xas olan bir növ mənfi messianizm adlandırılan Trampizmdən xilaskarı kimi mövqe tutur. Demokratlar həmçinin xarici siyasətdə dini köklərə malik olan insan hüquqları, dini azadlıqlar və azlıqların müdafiəsi məsələlərini də tez-tez gündəmə gətirirlər. Bu, onun uğurla oynaya biləcəyi sahədir. ABŞ-dəki ka-

tolik icmasının homojen olmadığını başa düşmək vacibdir. Onun əhəmiyyətli bir hissəsini Latin Amerikalıları, həmçinin İrlandiya, İtalyan, Cənubi Almaniya və Polşa mənşəli ağlar təşkil edir. Və Co Bayden bu ikinci qrupa aid olsa da, üzvlərinin çoxu demokratlardan yığılmış narazılıq səbəbindən Donald Trampı dəstəkləyir. Məsələn, onlar hazırkı administrasiyanın sosial proqramlarını dəstəkləyirlər, lakin eynicinsli nikahlara və aborta qarşı çıxırlar. Eyni zamanda, Donald Trampın katolik dinini qəbul etmiş J.D.Vensi vitse-prezidentliyə namizəd kimi irəli sürməsi onun ağdərili katoliklər arasında populyarlığını artırma bilər. Nəticələr barədə danışmaq hələ tezdir, lakin respublikaçıların mütləq şansı var.

Sorğular göstərir ki, Donald Tramp əhalinin əksəriyyətini Mormonların təşkil etdiyi Yuta ştatında populyarlıq rekordları qıra bilər. Artıq bir ilə yaxındır ki, Qəzza zolağında Həmas və İsrail arasında münaqişə davam edir. Kamala Harrisin tərəfdarları Pensilvaniya və Miçigan kimi mütəhərrik ştatlarda yaşayan müsəlmanlar arasında populyarlığını itirməkdən qorxurlar. Yəhudi icması öz nüfuzuna və

resurslarına görə həmişə ABŞ seçkilərində mühüm rol oynayır. Eyni zamanda, Harris kifayət qədər solçudur. Yəhudilərin əksəriyyəti demokratları, hətta dini mühafizəkarları dəstəkləyir. Paradoxs ondan ibarətdir ki, Respublika Partiyası fəal şəkildə İsrail tərəfdarı olsa da, İsrailə dəstəyi İncildən ilahi plan kimi gören xristian sionistlərin rəğbətini qazınır. Xristian sionizmi fenomeni hətta Amerika sağları arasında da meydana çıxdı.

Bu seçkilərdə müsəlmanların vəziyyəti daha mürəkkəbdir. Müsəlmanlar arasında anti-Trampizm şişirdilib, çünki onun anti-immigrant ritorikası onların icmasının yalnız bir hissəsinə təsir edib. Uzun müddət ABŞ-da yaşayan bir çox müsəlman onun iqtisadi şüarlarını dəstəkləyə bilər. Bundan əlavə, Qəzza zolağında baş verən son münaqişə demokratlara səs verən bəzi müsəlmanları məyus edib. Ona görə də indi əsas mübarizə yəhudilər üçün deyil, müsəlman elektoratı üçündür. Donald Trampın mübarizə aparacağı bir şey var və o, uğur qazana bilər.

V.VƏLİYEV

“COP29-un ictimai şüurda buraxacağı təsirlər çox olacaq”

Yaşıl nəqliyyata keçid istiqamətində addımlar atılacaq”.

“Azərbaycan üçün böyük əhəmiyyəti var. COP29-un keçirilməsi Azərbaycanın global iqlim siyasətində mühüm rol oynamaq və öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün əhəmiyyətli fürsət olacaq. Bu tədbir zamanı iqlim dəyişikləri ilə mübarizə sahəsində qabaqcıl təcrübələr və yeni texnologiyalar təqdim ediləcək. Eyni zamanda yerli icmaların və qeyri-hökumət təşkilatlarının iştirakı təşviq ediləcək. Turizm sektoru canlanacaq, çünki ölkəyə 80 minə yaxın xarici turistin gələcəyi gözlənilir. Dövlət başçıları Bakıya təşrif buyuracaqlar. Azərbaycanın xidmət sektorunda canlanma yaranacaq. Yerli müəssisələrin fəaliyyəti aktivləşəcək.

“Azərbaycan 2015-ci ildə imzalanmış Paris sazişinə uyğun olaraq istixana qazlarının emissiyasının azaldılmasını öhdəsinə götürüb”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında “Yaşıl Dünya” Ekoloji Maarifləndirmə İctimai Birliyinin sədri Elman Cəfəri deyib. O bildirib ki, 2050-ci ilə qədər 40%-ə qədər azaldılması Azərbaycanın götürdüyü öhdəliklər sırasında: “2024-cü il Azərbaycanın yaşıl iqlim gündəliyi çox zəngindir. Azərbaycanda bu il yaşıl dünya naminə həmrəylik ili elan edilib. Bütün ölkədə yaşıllaşdırma işləri aparılıb. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun işğaldan azad edilmiş və minadan təmizlənmiş bölgələrində böyük tikinti-quruculuq işləri aparılır, “Böyük Qayıdış” layihəsi

həyata keçirilir. Bu, yaşıl enerjiyə əsaslanır, yenidənqurma və bərpa işləri bərpa olunan enerji əsasında həyata keçirilir. Məsələn, Şərqi Zəngəzurdə yaşıl texnologiyalara əsaslanan infrastruktur yaradılıb. Ağal kəndində yağış kanalizasiya suları ayrıca toplanır, evlər günəş batareyaları ilə qızdırılır, enerji təminatı bərpa olunan enerji əsasında həyata keçirilir. Eləcə də Qarabağda aparılan bərpa-quruculuq işləri yaşıl texnologiyalara əsaslanır. Xəzərin Azərbaycan sektorunda və quruda günəş və külək enerji potensialı zəngindir. Bundan istifadə istiqamətində ciddi addımlar atılıb, layihələr həyata keçirilib. Onlardan biri Qaradağda, Cənubi Qafqazın ən böyük günəş enerjisi stansiyasıdır.

Azərbaycanda təxminən bir aydan sonra BMT-nin iqlim dəyişikliyi üzrə tərəflər konfransının 39-cu toplantısı keçiriləcək. Ona hazırlıq istiqamətində ciddi addımlar atılıb. Azərbaycan bundan öncəki COP toplantılarında keçiri-

lən Səudiyyə Ərəbistanı ilə ciddi əməkdaşlıq edir. Təşkilat komitəsi artıq fəaliyyətdədir. Hesab edirəm ki, hazırlıq yüksək səviyyədədir. Hər halda toplantıların keçiriləcəyi ərazidə aparılan müşahidələr də onu göstərir ki, hazırlıqlar yüksək səviyyədə davam edir. Azərbaycan bu tədbiri bundan əvvəlki beynəlxalq nüfuzlu tədbirlər kimi yüksək səviyyədə həyata keçirə biləcək. Bundan əvvəl Azərbaycanda İslam oyunları, Avropa oyunları keçirilib. Biz bu toplantıları uğurla yekunlaşdırmışıq.

COP29-un ictimai şüurda buraxacağı təsirlər çox olacaq. Yəqin ki, bu toplantıdan sonra Bakıda və digər iri şəhərlərdə yaşıl nəqliyyata daha çox üstünlük verəcək. Bərpa olunan enerji resurslarının istifadəsi, alternativ enerjiyə keçid istiqamətində ciddi addımların müşahidə olunacağını gözləmək mümkündür. Bu baxımdan COP29 Azərbaycan üçün əhəmiyyətli tədbir olacaq. İnsanlarımızın ictimai şüuru, ətraf mühitə münasibəti dəyişəcək.

Həm də bu tədbir yeni investisiyaların və texnologiyaların cəlb olunmasına şərait yaradacaq. Yaşıl iqtisadiyyatın inkişafını təşviq edəcək.

Azərbaycan son 20 ildə əldə etdiyi sosial-iqtisadi uğurları qonaqların diqqətinə çatdıracaq. Azərbaycanın yeraltı və yerüstü sərvətləri, zəngin mədəni irsi təşviq olunacaq. On gündən bir az artıq müddət ərzində Azərbaycan dünyanın aparıcı kütləvi informasiya vasitələrinin diqqət mərkəzində olacaq. Bu da ölkəmizin tanınması baxımından böyük rol oynayır.

COP29 ictimai şüurda da ciddi dəyişikliyə səbəb olacaq. Bu toplantıları keçirməkdə məqsəd dünyanın diqqətini global iqlim dəyişikliklərinin fəsadlarına yönəltməkdir. Artıq global iqlim dəyişikliyinə fəsadları global istiləşmənin nəticələri gözlə görünən səviyyədədir. Daşqınlar, sellər, mövsümlərin yerini dəyişməsinə hər kəs müşahidə edir. Bu da karbon emissiyasının artması ilə bağlıdır. Dünyanın beyin mərkəzləri belə nəticəyə gəliblər ki, karbon emissiyasının azaldılması lazımdır. Gələcək nəsillərə yaşanılan dünya buraxmağımız üçün bu addımları atmalıyıq. COP29 Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə nüfuzunu artıracaq. Diplomatiya mövqeyini gücləndirəcək. Azərbaycana yeni müttəfiqlər qazandıracaq. Azərbaycan koronavirus dövründə də onlarla dövlətə milyonlarla dollar həcmində humanitar vaksin yardımı göstərib. COP29-da da zəif inkişaf etmiş dövlətlərin iqlim uyğunlaşması istiqamətində həmin dövlətlərə yardım etməsi üçün xüsusi fondun yaradılmasına görə Azərbaycanın təşəbbüslə çıxış edəcəyi gözlənilir” - deyərək, əlavə edib.

Söylü Ağazadə

MƏTANƏT

Mən belə dünyanın nəyindən kəsüm...

Küçədə hamı qaçır. Bir-birinə deyir ki, indi sürət dövrüdür, qaçmadınsa, batdın. İnsanlar qaçır və bir-birinə dəyə-dəyə, bəzən üzr istəyərək, bəzən də buna lüzum görməyərək qaçır, mənzilbaşına çatmağa tələsirlər.

İnternet dünyası dünyamıza baş vurandan sonra onu bizdən aldı. İndi bizim dünyamız yoxdur, internet dünyası vardır. Ta bir-birimizə qonaq getmirik, görüntülü danışırıq. Ta bir-birimizə məktub yazmırıq, ismarıq göndəririk. Nəyimizə lazımdır tez-tez kəndlərə gedib yaşlıları ziyarət etmək? Onları görüntülü telefon danışılarında hərdən görürük də...

Qız bəyənmə, elçilik, bayramlaşma, başsağlığı, özünü-reklam, eyham, söz ilişdirmə, olanını göstərmək, olmayanı əsla düşünməmək-hamısı sosial şəbəkələrdə dünyamızı əlimizdən ala-ala getməkdədir.

İndi yalan danışanların sayı artmaqdadır. Bilmirəm sün-i qidalardan təsirindəndir, yoxsa elə bu internet dünyasının bəxşisidir, nədir, yalan danışan insanların sayı artmaqdadır. Bəzi insanlar verdikləri sözü tuta bilmir, hansısa vəsi-tə əlindən dartıb alıb onu yalançı edir. Yalan danışmaq yolunun hara qədər davam edəcəyi isə hələlik məlum deyil.

Çox tez-tez narkotik alverçilərinin həbs olunması ilə bağlı xəbərlərlə rastlaşırıq. “Kişilər” özlərinə qəribə iş tapıblar. Görəsən bu gözəl dünyanı nə üçün o çirkli dünyaya satırlar? Nə üçün heç olmasa qonum-qonşudan bir papaq tapıb qarşılıqlarına qoyaraq fikirləşib bir-birilərinə demirlər ki, biz nə edirik? Biz insanları nə üçün şəhərləyirik? Biz nə üçün övladımızın çörəyini belə çirkli yollarla qazanırıq...

Dünya əvvəlki dünya deyil, vallah. Dəyişilənlər çoxdur. Geyimlər, saçlar, üzlər, dəblər... Baxırsan ki, o tərəfdən bir oğlan gəlir, saçının bir hissəsi bənövşəyi rəngdə. Corabının biri qırmızı, biri yaşıl rəngdə. Deyirsən, İlahi, bəlkə səhərin sübhündə qaranlıq olub, corabları səhv geyinib. Lakin onu ayaqdan başa qədər süzdükdə və başda dayanıqdı, saçların da iki rəngdən ibarət olduğunu gördükdə anlayırsan ki, yox, heç bir səhvlik yoxdur, bu, oğlanın özünəməxsus dəbidir.

Küçədə bir qızla rastlaşırsan. Baxırsan ki, əynindəki paltara bir neçə santimetr parça istifadə olunub. Ətək bədən bir qarış aşağı, köynək bədən bir qarış yuxarı. Qalan yerlər açıq... Deyirsən, İlahi, nə nələrimizin o vaxtlar ətkələri bəlkə də 8-10 metr parçadan qat-qat tikilirdi, görəsən onlar o ağırlıqda ətkə necə gəzib dolanırdılar? 8-10 uşağın qayğısına qalırdılar, üstəlik ev və çöl işləri. Su evdən neçə kilometr aralıda. Kanalizasiya yox. Suyu evlərə daşıdıqları kimi, tullantı suları da eynilə evdən xeyli kənara daşıyırdılar, həm də o qatlama, uzun ətkələrdə. İndiki əksər cavanların yay-qış ayağı açıqdır. Yəqin mənəm kimi siz də müşahidə etmişiniz. Oğlan-qız baxırsan ki, ayağında yalnız ayaqqabının içinə geyinilən balaca bir corab var. O corabla şalvarın ayağı qarşındakı məsafə lütdür. Oğlanları demirəm, qızlar bunun altını əvvəl-axır çəkəcəklər. Belə də dəb olar? Axı bu qızlar sabah ana olacaqlar, dünyaya, daha doğrusu dünyamıza uşaq gətirəcəklər. Bu açıq ayaqların çəkib canlarına verdiyi soyuğun bədənəndən çıxması üçün görəsən neçə il lazım olacaq?

Səhər-səhər məktəbə gedən uşaqları görəndə, vallah adamın yazığı gəlir. Çantalarının özlərindən ağır olması kənardan hiss olunur. Bunu düşünən valideynlər də indi uşaqları ilə birlikdə məktəbə gedir, məktəbdən gəlir. Çünki onların əsas vəzifələrindən biri də uşaqlarının çantasını daşımaqdır. Nə etsinlər, ya daşımalıdırlar, ya da irəlində övladlarını xəstəxanalarda gəzdirməli, əyilmiş sümüklərinin müalicəsi ilə məşğul olmalıdırlar. Bunu da edə bilsələr və ya bunu bacaran olsa...

Əvvəllər hava günəşli olanda baxırdın ki, analar körpələri gəzintiye çıxarırlar. İndi bunu görmək bir o qədər tez-tez olmur. Çünki əksər analar telefon əllərində sosial şəbəkələrdə o qədər məşğul olurlar ki, bayırda havanın günəşli, yoxsa buludlu olmasından xəbərləri belə olmur. Körpələr də ki, evdə qalmalı olurlar. bir az böyüyəndən sonra isə analar onları qoyur televizorun qarşısına, cizgi filmlərinə baxmağı tövsiyə edir. Bir də baxırıq ki, uşaqlarımız 4-5 yaşına çatıb, danışmır. Götürüb bu dəfə bayıra çıxarıyıq və gəzmədiyimiz loqoped qalmır. Danışanda da uşaq ya türk, ya ingilis, ya da rus dilində danışır. Azərbaycan dilindən xəbərləri əsla olmur.

Nə isə... Dünyamızda o qədər qeyri-adiliklər var ki... Hələ iki-üçündən danışdım. Bütün bunların fonunda “mən belə dünyanın nəyindən kəsüm” dedikcə, hər dəfə sadəcə deli bir ağlamaq keçir könlümdən...

Almaniya nasizmi Fransa separatizmi ilə qarşıdurmada

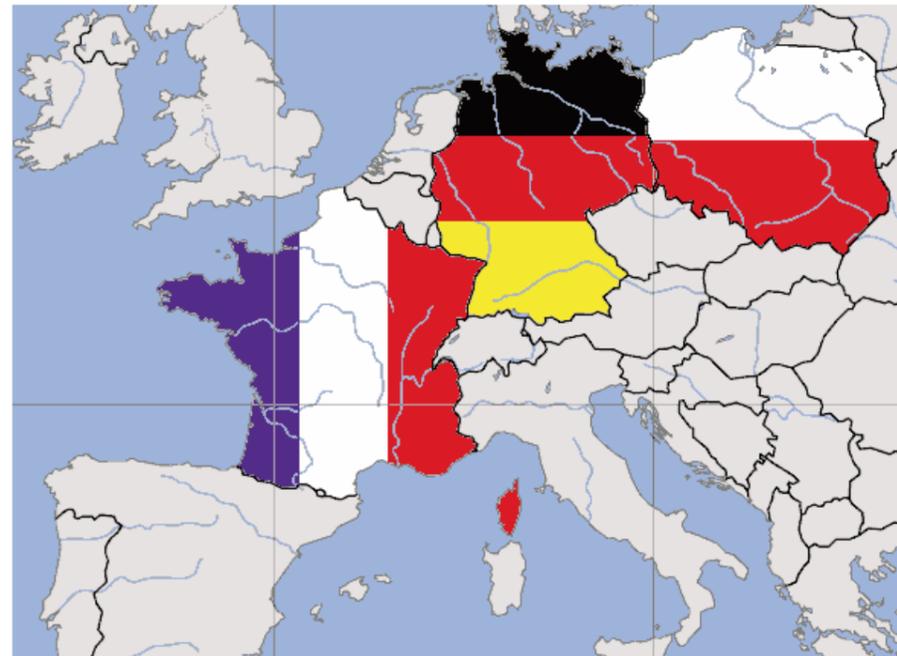
Bu gün dünyanın hər yerində münacişələr, qanlı müharibələr, vətəndaş qarşıdurmaları baş verməkdədir. Vəziyyətin ağırlığından, faciəvi xarakter almasından əziyyət çəkən, öldürülən, evləri dağıdılan, didərgin salınan dinc insanlardır. Beynəlxalq aləmdə sülhə və təhlükəsizliyə qarant olduqlarını iddia edən aparıcı dövlətlər isə baş verənləri susmağa üstünlük verirlər. Bu da münacişələrin və müharibələrin bitməsi əvəzində yeni münacişə ocaqlarının yaranmasına gətirib çıxarır. Hətta hazırkı mövcud münacişələrə Polşanın, Belarusun, Moldovanın, Almaniyanın və Fransanın qoşula biləcəyi ehtimalları yaranır. Bu isə nüvə silahının tətbiq olunması riskini artırır. Çünki sözügedən dövlətlərdən dördü nüvə silahına malikdir. Vladimir Putinin "Rusiyasız dünya bizim nəyimizə lazımdır", - deyərək dünyanı nüvə silahı ilə təhdid etmişdir. Eyni gözlənilən təhlükənin varlığı ilə bağlı Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenski də çıxış edib. Zelenski Rusiyanın digər ölkələrdən Ukraynanın atom elektrik stansiyalarının peyk şəkillərini alır və onlar haqqında məlumat toplayır və Putin hakimiyyətinin Ukrayna atom elektrik stansiyalarına hücum edəcəyi təqdirdə, nüvə təhlükəsi yaranacağını söyləyib. Onu da bildirib ki, Rusiya Ukrayna atom elektrik stansiyalarına zərbələr endirməyə hazırlaşdığını bildirib. Zelenski bunun Avropada yeni bir nüvə fəlakətinə səbəb ola biləcəyini vurğulayıb.

Gözlənilən faciəvi hal ondan ibarətdir ki, bəşəriyyət nüvə təhlükəsi ilə üzleşdiyi məqamda belə problemin həlli üçün ağıllı ideya və tələb ortaya qoyulmur. Bu da dünyanın aparıcı dövlətlərinin başiblenlərinin həddindən artıq böyük iddiaya və təkəbbürə malik olmalarını göstərir. Yeni insanların kütləvi şəkildə öldürülməsi, şəhər və qəsəbələrin dağıdılması onlar üçün maraqsızdır, demək olar ki, əhəmiyyətsizdir.

Almaniya Kansleri Şols Makronu danlayıb

Dünyada hökm sürən kaos və anarxiyanın aradan qaldırmaq əvəzinə bezi insanlığa düşmən kəsilən iddialı, hikkəli siyasətçilər vəziyyətin daha da ağırlaşmasına təkən verirlər. Xüsusilə də, ABŞ, Almaniya və Fransa əsas qan tökən rolunda çıxış edirlər. Sözügedən dövlətlərin hər biri dünyada baş verən müharibələrin, vətəndaş qarşıdurmalarının önündədirlər. Hərəsi tərəflərdən birini silah-satsatla, maliyyə yardımları ilə təchiz edir və müharibələrin daha da alovlanmasına töhfə verirlər. Baxmayaraq Almaniya və ABŞ əhalisinin çoxluğu müharibələrin əleyhinə çıxış edirlər. Almaniya aparılan rəy sorğusuna görə, əhalinin 63 faizi Ukraynadakı münacişədə Almaniyanın iştirakının əleyhinədirlər. Siyasi partiyalar arasında "Almaniya üçün alternativ" sağçı radikal partiyasının tərəfdarları Almaniyanın münacişədə iştirakının əleyhinə digərləri ilə müqayisədə daha çox, "Yaşillər" partiyasının tərəfdarları isə daha az (müvafiq olaraq, sorğuda iştirak edənlərin 71 faizi və 41 faizi) çıxış edirlər. Avropanın şərqində bu silahlı qarşıdurmada ölkənin neytrallığını daha çox qadınlar (rəyi soruşulan qadınların 73 faizi) üstün tutur, eyni zamanda, kişilər arasında yalnız 51 faiz respondent Almaniyanın hərbi əməliyyatlara cəlb edilməsinə qarşı olduqlarını bildiriblər.

Fransa isə əksinə, Ukrayna müharibəsinin davam etməsi istəyindədir. Bu baxımdan da Fransa Ukraynanı hər cür silah və maliyyə yardımları ilə təchiz edir. Hətta Makron NATO ordularının Ukraynada Rusiyaya qarşı döyüşlərdə iştirak etməsi təklifi ilə çıxış etmişdir. Lakin Almaniya kansleri Olaf Şols Makronun çağırışının tərribat olduğunu və NATO-nun müharibəyə qoşulmayacağını bildirdi. Bu və digər səbəbdən hazırda Almaniya ilə Fransa arasında həlli mümkün olmayan qarşıdurma yaranıb. Bu qarşıdurmanın fonunda Fransanın ötən həftə Ukraynaya dəyəri 2 milyard dollar olan silah göndərəsi və 1 milyard dollar maliyyə dəstəyi göstərməsi

Şolsu qəzəbləndirib. ABŞ-nin "New York Times" qəzetinin şərhçisi o fikirdədir ki, Almaniya-Fransa qarşıdurması Avropa Birliyinin dağılmasına gətirib çıxara bilər. Qəzetin iddiasına görə, Fransanın Ukraynaya hərbi, siyasi və maliyyə yardımları da Almaniya kansleri Olaf Şolsu qəzəbləndirib: "Almaniya Ukraynaya Fransadan qat-qat çox maliyyə və hərbi yardım göstərsə də, Rusiya ilə birbaşa qarşıdurmada ehtiyatlı davranır. Bu səbəbdən Ukraynaya uzaqmənzilli raketlər verməkdən imtina edir. Fransadan fərqli olaraq nüvə silahı olmayan Almaniya əksəriyyət Makronun Berlinin müharibə ilə bağlı tarixi həssaslığına və strateji zəifliyinə məhəl qoymadığı qənaətinədir. Almaniya kansleri Şols az qala Makronu danlayaraq, Ukraynaya Avropa və NATO ölkələrindən hərbiç göndərməyəcəyini desə də, Fransa lideri ötən gün "odun üzərinə benzin töküüb". O, ölkədəki müxalifət partiyalarının liderləri ilə görüşündə "Rusiya ordusu Kiyev və ya Odessaya hücum edəcəyi təqdirdə, Fransa ordusu bura birbaşa müdaxilə etməli ola bilər".

Avropa Birliyi dağıla bilər

Fransa ilə Almaniya arasında qarşıdurmanın böyüməsi Avropa Birliyinin dağılmasına gətirib çıxara bilər. Çünki bu iki dövlət Avropa Birliyinin əsas təmsilçiləridir. Qarşıdurma isə birliyin perspektivini sual altına qo-

görülməmişdi. Daha doğrusu, Çerçil Avropa Birliyi haqqında Britaniyanın rəsmi mövqeyini ifadə etmirdi, çünki Birləşmiş Krallıq özünü global qüvvə hesab edir və onun xarici siyasətinin üstün məsələsini də Amerika Birləşmiş Ştatları və müttəfiqləri ilə (keçmiş və) mövcud müstəmləkələri ilə münasibətləri təqdim edirdi. Qeyd ediləndən irəli gələrək, Böyük Britaniya Avropa Birliyi ideyasına mənfi münasibət göstərirdi. Avropada inteqrasiyanın hesab nöqtəsi 1950-ci ilin mayın 9-u hesab edilir, bu zaman fransız siyasətçisi, Jan Monenin təşəbbüsünün həmin ölkənin xarici işlər naziri, Robert Şuman səsləndirdi və Qərbi Avropanın daş kömür və polad sənayelərinin birləşdirilməsi təklifi ilə çıxış etdi. Jan Monenin təşəbbüsünə

əsasən, tarixən barışmaz düşmənlər - Fransa və Almaniya başqa Avropa ölkələri ilə birləşməli idilər ki, daş kömür və poladı təkbaşına emal etməsənlər.

Hər hansı bir ölkənin müharibə aparması üçün iki şeyin lazım olduğuna görə: döyüş materialı hazırlanan polad və zavodların və dəmir yolunun enerji ilə təmin edilməsi üçün daş kömür. Bu, çox önəmli resursların istehsalının və satışının ümumi ali milli orqana ("ali hakimiyyətə") tabe edilməsi əsas məqsədə xidmət edirdi - Almaniya və Fransanın dinc birgə həyatını təmin etsin və bu iki ölkənin iqtisadi və sonralar, siyasi qarşılıqlı münasibətlərini dərinləşdirsin. Nəticədə, 1951-ci ildə Avropa Kömür və Polad Birliyi (European Coal and Steel Community) yaradıldı, buna altı dövlət daxil oldu - Belçika, Qərbi Almaniya, Lüksemburq, Fransa, İtaliya və Niderlandlar. Bu ölkələrdə kömür və polad istehsalı və satışı ilə bağlı məsələləri idarə edəcək "Yüksək Səlahiyyət" (High Authority) adlanan müstəqil supramilli (dövlətlərustü) orqanın yaradılması qərar alındı. Jan Mone ali hakimiyyətin birinci prezidenti təyin edildi.

1953-cü ildə dəmir, kömür, filiz və dəmir qırıntıları üçün ümumi bazar yaradıldı; elə həmin il, bir az sonra, ümumi polad bazarı da yaradıldı. İki ildən sonra İtaliyanın Messina şəhərində altı ölkənin xarici işlər nazirləri inteqrasiya prosesini (Messina təşəbbüsü kimi də tanınır) davam etdirmək barədə razılığa gəldilər. Roma Müqaviləsi üçün əsas hazırlayan hökumətlərarası komitə yaradıldı və nəticədə Avropa İqtisadi Birliyinin - EEC-in əsası qoyuldu. 1967-ci ildə Brüssel müqaviləsi ilə (Merger Treaty) sözügedən üç təşkilatın: Avropa Kömür və Polad Birliyinin, Avropa İqtisadi Birliyinin (irəlidə Avropa Birliyi) və "Avroatomun" icraçı orqanlarının - komissiyaların (irəlidə Avropa Komissiyası) və Şuranın bir qurum sistemində birləşməsi baş verdi və bu da "Avropa Birlikləri" adlandırıldı. Adı 1992-ci ildə dəyişdi, Maastrixt müqaviləsinin əsasında və "Avropa Birlikləri" Avropa İttifaqına çevrildi.

O fikir də vurğulanmalıdır ki, Avropada müəyyən məsələlərin həllində Avropa Birliyi söz və nəticə sahibinə çevrilməyi bacarıb. Lakin Fransanın və Almaniyanın böyük iddiaları bu qurumun sıradan çıxmasına gətirib çıxara bilər. Daha doğrusu, artıq qarşıdurma birliyin normal fəaliyyət göstərməsinə ciddi əngəllər yartmaqdadır. Bu baxımdan bezi ekspertlərin də qeyd etdiyi kimi, qarşıdurma nəticə etibarlı ilə Avropa Birliyinin dağılmasına gətirib çıxaracaq.

İLHAM ƏLİYEV

Bir sıra valideynlər uşaqlarının bəzi bilgiləri vaxtından əvvəl mənimsəməsi üçün müəllimlərdən artıq dərs vəsaiti yükləməyi tələb edir. Yaxud bəzi ibtidai sinif müəllimləri valideynlərə məktəbin verdiyi kitabların dərsi mənimsəmək üçün kifayət etmədiyini qeyd edir və əlavə dərs vəsaitlərindən istifadə edir. Bu da uşaqların yüklənməsinə səbəb olur. Keçilən dərsi uşaq yaxşı anlamıqda müəllimlər problemi özlərində yox, valideyndə və şagirdə görürlər. Bütün uşaqlar birinci sınıfdən dördüncü sinifə kimi öyrəndiklərini 10 yaşında bir ilə öyrənə bilər. Valideynlər uşaqlarının ibtidai sınıfdə bu qədər çox yüklənməsini düzgün qəbul etmir, bunun dəyişməsinə istəyirlər.

Məsələ ilə bağlı Elm və Təhsil Nazirliyinə müraciət etdik. Nazirlikdən SİA-nın sorğusuna cavab olaraq bildirildi ki, ibtidai təhsildə program spiralvaridir, yəni mövzular yuxarı siniflərə qalxdıqca genişləni və dərinləşir: "Müəllimlər ibtidai təhsildə tədris metodikasını bildiyi təqdirdə öyrənməni düzgün qurur, şagirdləri izafi tapşırıqlarla yükləmir.

Valideynlər uşaqlarının öyrənmə fəaliyyətini dəstəkləmək məqsədilə uşağın gün rejiminə, sağlam qidalanmasına, elektron cihazlardan optimal istifadəsinə, açıq havada fəal oyunlar oynamasına diqqət etməlidir. Çünki göstərilən məsələlərdəki qüsurular uşaqlarda diqqət pozuntu-

Uşaqları öyrədən yox, yoran dərs yükü

QURUM MƏSƏLƏYƏ AYDINLIQ GƏTİRDİ

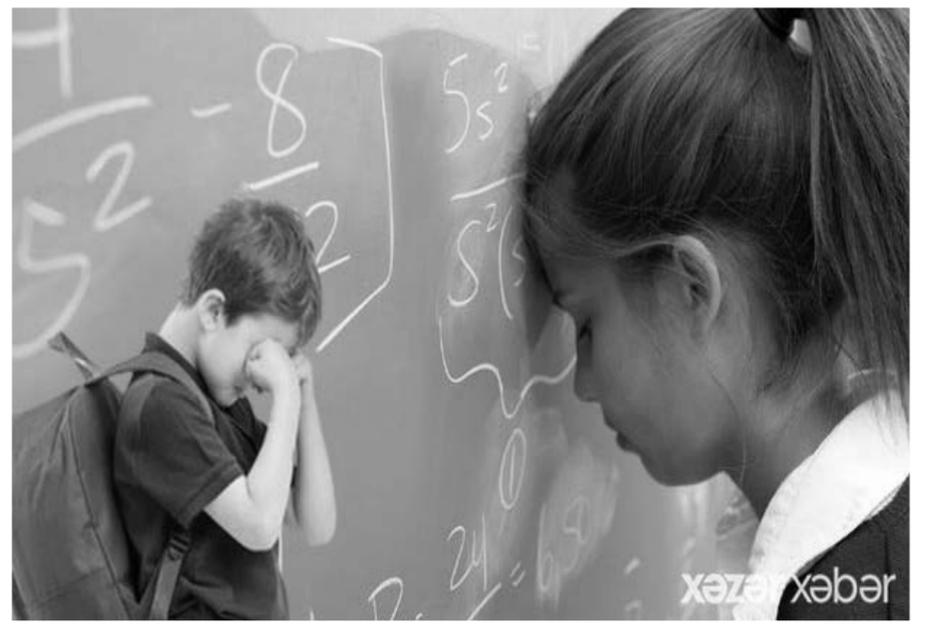

su, yorğunluq yaradır. Bu isə zəif qavramaya səbəb olur.

Balaların məktəbə mental olaraq hazırlanması da vacibdir. Uşağın məktəb binası, müəllimlərlə əvvəlcədən tanış edilməsi, qaydalara alışdırılması, sosial münasibətlərdə davranış mədəniyyəti barədə məlumatlandırma çox əhəmiyyətlidir.

Körpə yaşlarından uşaqla oyunlar, mütəmadi söhbətləşmələr, uşağa gündə 20 dəqiqə kitab oxunması, kiçik və böyük motor hərəkətlərinin inkişafı (uşaq özünəqulluq işlərinə erkən yaşlardan alışdırılmalıdır: qaşığı və çəngəllə yemək, ayaqqabı bağını açib-bağlamaq, sərbəst geyinib-soyunmaq və s.) onun öyrənmə fəaliyyətinə güclü təkan verir, lüğət bazasını genişləndirir, fikrini izah etməyə, dinlədiyini və oxuduğunu anlamağa vəsile olur".

Söylü Ağazadə

Rusiya Ermənistan sərhədini necə qorudu?

TARİXİ SUAL

Rusiya sərhədçiləri 2025-ci il yanvarın 1-dən Ermənistan-İran sərhədində xidmətini dayandıracaq, onları Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin qüvvələri əvəz edəcək. Rusiya prezidenti Vladimir Putin və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan oktyabrın 8-də Moskvada bu barədə razılığa gəliblər. Rusiya sərhədçiləri "Rusiya Federasiyasının Ermənistan Respublikası ərazisindəki sərhəd qoşunlarının statusu və onların fəaliyyət şəraiti haqqında" 30 sentyabr 1992-ci il tarixli beynəlxalq müqaviləyə uyğun olaraq Ermənistanın sərhədlərinin mühafizəsini öz üzərinə götürüblər.

Müqaviləyə əsasən, Rusiyanın dörd sərhəd

həd dəstəsi ölkə ərazisində (2003-cü ildən Rusiya Federasiyası FTX-nin sərhəd idarəsinə tabedir): Gümrü, Armavir, Artaşat və Meqriddə yerləşirdi. Onlar Ermənistanın Türkiyə ilə (330 km, Türkiyənin qərarı ilə 1993-cü ildən tamamilə bağlanıb, heç bir keçid məntəqəsi yoxdur) və İranla (45 km, "Karçevan" yol keçid məntəqəsi var) mühafizə ediblər. Bundan əlavə, İrevan Zvartnots Beynəlxalq Hava Limanında Rusiya sərhədçiləri erməni həmkarları ilə birlikdə xidmət aparan "Ermənistan" buraxılış məntəqəsi fəaliyyət göstərirdi. 2024-cü ilin martında Ermənistan hakimiyyəti rəsmi məktubla iyulun 31-də baş vermiş FSB Sərhəd Xidmətinin Zvartnotsdan çıxarılmasını tələb edib.

Ermənistan Gürcüstanla sərhədi (220 km, dörd keçid məntəqəsi), Azərbaycanla

sərhədi (1 min km, tamamilə bağlıdır), həmçinin Zvartnots, Erebuni və Gümrü hava limanlarında üç hava keçid məntəqəsini müstəqil şəkildə qoruyur. Belə ki, Rusiya sərhədçiləri Karçevan keçid məntəqəsini tərk etdik-

dən sonra Rusiya Federasiyası FTX Sərhəd Xidmətinin mövcudluğu yalnız Ermənistanın Türkiyə ilə sərhədində qalacaq.

vəLi

Bu gün qlobal neft bazarında bir neçə əks amillər fəaliyyət göstərir ki, bu da ya neftin qiymətinin artmasına, ya da aşağı düşməsinə səbəb ola bilər. Donald Tramp seçkidə qalıb gələrsə, ölkə daxilində enerji qiymətlərini yarıya endirmək üçün karbohidrogen hasilatını kəskin artıracağına söz verib. Hökumətin aktiv stimullaşdırıcı tədbirlərinə baxmayaraq, Çin tələbindəki ləng artım da neft qiymətlərini aşağı düşməsinə səbəb ola bilər. ABŞ istehsalının artması Səudiyyə Ərəbistanını bazar payı uğrunda mübarizəyə sövq edə bilər ki, bu da artıq son on ildə bir barelin qiymətini 35-40 dollar arasında aşağı salıb. ABŞ prezidenti Cozef Bayden Vaşinqtonun İsrailin İranın neft obyektlərinə mümkün hücumunu müzakirə etdiyini etiraf etdikdən sonra artıq neft qiymətlərini yeni raundu haqqında yazılar dərc olunmağa başlayıb. Ehtimal olunan eskalasiya fonunda bəzi ekspertlər neftin qiymətinin 100, 150 və hətta 200 dollar/barel səviyyəsinə qalxacağını proqnozlaşdırmağa tələsdilər. Lakin sonradan məlum oldu ki, Bayden administrasiyası 2024-cü ilin noyabrında keçiriləcək son dərəcə mühüm prezident seçkiləri arəfəsində neft

Neft bazarında qeyri-sabitlik

Qara qızılın bir barreli 40-100 dollar arasında ola bilər

rahatlıqlar olub. Çinin Milli İnkişaf və İslahat Komissiyasının (NDRC) nümayəndələri çərşənbə axşamı keçirilən brifinqdə ölkənin bülkə iqtisadi məqsədlərinə nail olmaq qabiliyyətinə əmin olduqlarını bildirdilər və iqtisadiyyatı dəstəkləməyə davam edəcəklərini vəd etdilər. Bununla belə, onlar treydlərin ümid etdikləri kütləvi yeni stimuldan bəhs etməyiblər. Bazar üçün əsas meyusluq da məhz budur. İnvestorlar həmçinin Yaxın Şərqdəki vəziyyəti izləməyə davam edir və İranın bu ölkəyə son raket hücumuna cavab olaraq İsrailin hərəkətlərini gözləyirlər. İsrail hələ də İranın nüvə və ya neft infrastrukturuna zərbə endirmək ehtimalını rəsmən etiraf edir.

tin qiymətini artırma biləcək istənilən hərəkətə fəal şəkildə qarşı çıxır. Bununla belə, neftin bahalaşması ilə bağlı proqnozlar görünməkdə davam edir. İran və İsrail arasında qarşıdurmanın açıq hərbi münaqişə mərhələsinə keçməsi karbohidrogen bazarında şoka və neftin qiymətinin bir barrel üçün 100 dollara qədər artmasına səbəb ola bilər. Bu fikri Amerikanın "Navigator Principal Investors" investisiya şirkətinin direktoru Kayl Şostak deyib. "Çox güman ki, İsrailin İranın nüvə və hərbi infrastrukturuna cavab zərbəsi endirəcəyi və qarşıdurmanın tərribat və raket hücumlarından dərin, uzun sürən hərbi münaqişəyə çevrilməsi halında, onsuz da çətin olan lo-

gistik vəziyyətində pisləşmə əldə edəcəyik. Fars körfəzində və Qırmızı dənizdə yaranmış vəziyyət. Bildiyiniz kimi, dünya üzrə neft daşımalarının 75%-dən çoxu dəniz yolunun bu hissəsindən keçir. Daha aktiv hərbi əməliyyatlar İranın hazırda 4 milyon barrel olan neft həcminin bazardan itirilməsinə səbəb olacaq. Onun sözlərinə görə, neftin qiymətinin hazırkı qiymətdən təxminən 25% artması şəklinde "İran şoku"na reaksiya kifayyət qədər real görünür. Şostak həmçinin hesab edir ki, İran neftinin tədarükü dayandırılırsa, Rusiya tədarük çatışmazlığını kompensasiya edə biləcək. "İran neftinin həcminin 90%-dən çoxunun Çin tərəfindən alındığını nəzərə alsaq, güman edərim ki, OPEK-

in təşkilatın İranın həcmini üzv ölkələrin, ilk növbədə Səudiyyə Ərəbistanının səyləri ilə əvəz edə biləcəyinə dair zəmanətlərinə baxmayaraq, Çin kontekstində daha təbii və əlverişli tərəfdar Rusiya əlavə həcmlərin tədarüküsü ola bilər", - deyir investor təklif edib.

Bu arada, Brent markalı neftin bir barelinin qiyməti çərşənbə axşamı, oktyabrın 8-də demək olar ki, 4,5% ucuzlaşıb. Bunun əsas səbəbi Çin tələbi və Çin iqtisadiyyatının dirçəldilməsi perspektivləri ilə bağlı na-

Bazar ertəsi Brent markalı neftin bir barrel üçün texniki artım hədəflərinə 80,51 dollar çatdı. BCS World of Investments şirkətinin fond bazarı üzrə eksperti Lyudmila Rokotyanskaya xatırlayır ki, bu məqsəd ötən həftə qeyd olunub. Əldə edilən qiymət mühüm müqavimət səviyyəsidir. Buna görə də, indi bir çox bazar oyunçularının mənfəət götürmək istəyinin olması tamamilə məntiqlidir.

V.VƏLİYEV

Obsessiv kompulsiv pozuntu NƏDİR? AYDINLIQ GƏTİRİLDİ

"Obsessiv kompulsiv pozuntu insanın şəxsi və sosial həyatına mənfi təsir edir". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında psixoloq Leyla Əli deyib. Psixoloq bildirib ki, obsessiya düşüncə, kompulsiya isə hərəkətə gətirmə mənasını verir: "Obsessiya insanın beyninə gələn və beynindən çıxara bilmədiyi düşüncələrdir. Buna misal olaraq ən çox rast gəlinən obsessiyalar:

1. Bulaşma obsessiyası - şəxs oturduğu yerdən, geyimindən, ona toxunan insandan, puldan, təmas etdiyi bir çox əşyadan bulaşacağını düşünür. Mağazadan alınan qidalara "buna məndən əvvəl çox adam toxunduğu üçün təmiz deyil" ,- düşüncəsi ilə yanaşır. Bu tip insanlar bulaşdığını düşünərkən gün ərzində tez-tez əl yuya və ya duş ala bilirlər.
2. Kontrol etmə obsessiyası - Qapını bağlayıb təkrar yoxlamaq, "işığı, qazı söndürdüm, ya yox"?, - düşüncəsi yaranarkən geri qayıdıb yoxlamayanda narahatlığın artması.
3. Simmetriya obsessiyası-dolabdakı qabların sıra ilə səliqəli düzülüşü, stolun üstündəki qabların sırasının eyni olması və bu eynilikləri daim qoruma düşüncəsi.
4. Dini obsessiyalar- dindar insanın ibadət etdiyi zaman beyninə günah olan nələrinsə gəlməsi şəklinde görülür. Bu düşüncə namaz qılarkən gəlirsə, günahkarlıq hissi yaranır və şəxs namaza yenidən başlayır, ibadət saatlarca davam edir.
5. Cinsi obsessiya- cinsi münasibətlərin istəməyərəkden tez-tez ağıla gəlməsi və bu düşüncələrdən özünü günahkar hiss etmək.
6. Zərər vermə obsessiyası-ümumi olaraq yaxınlarına, ətrafdakı insanlara "zərər verərəm",- düşüncəsi. Çox insanda ana, atanı yaralaya, öldürə biləcəyi düşüncəsi ilə rast gəlinir. Bu tip insanlar adətən evdə olan kəsici alətləri gizlədir. Zərər vermə obsessiyası insanın özünə zərər verməsi düşüncəsi ilə də görülmə bilər.

Onun sözlərinə görə, kompulsivanın ən çox rast gəlinən halları isə bunlardır:

1. Tez-tez əl yuma
2. Eyni hərəkətləri təkrarlamaq
3. Lazımsız əşyaları toplamaq
4. Yol gedərkən nələrisə saymaq
5. Hansısa əşyaya toxunmaq və s.

Bu pozuntu olan bir çox insan davranışlarının anlamsız olduğunun fərqiində olsalar da, düşüncə və davranışların qarşısını ala bilmirlər. OKP-nin müalicəsi psixiatr və psixoloq tərəfindən aparılır".

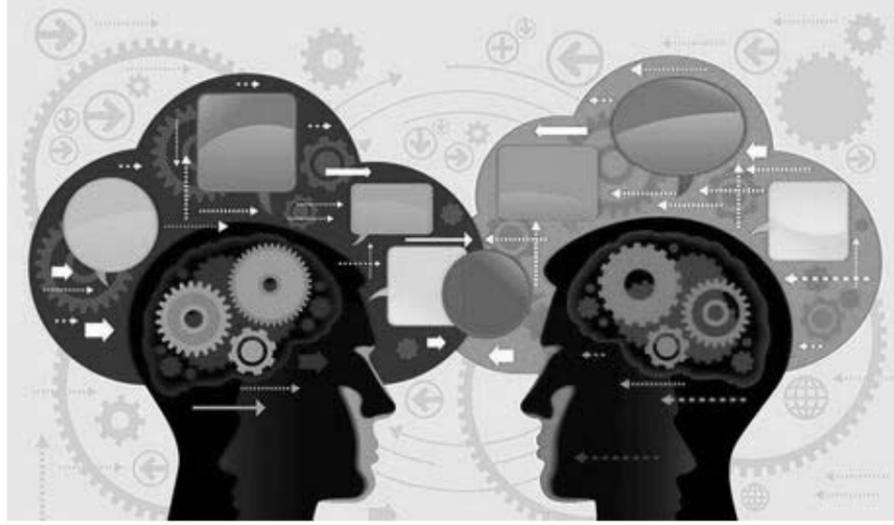
Ayşən Vəli

Heç düşündünüzü, niyə ürəyimiz, qaraciyərimiz və ya böyrəyimiz xəstələndə xəstəliyimiz haqqında danışmağa utanmırıq, bunu başqaları ilə müzakirə edə bilirik, amma ruhumuz xəstələndə bunu etiraf edə bilmirik? Biz psixi sağlamlığımız pozulanda ətrafın stiqmasında qorxuruq çünki. Bizə "dəli" demə ehtimalı bizi dəli edə biləcək qədər xof verir.

İnsanın ruhi sağlamlığı həm tibbin, həm də dinin ən çox araşdırdığı mövzulardan biridir. Dinlər ruhun sağlamlığının imana, tibb isə fiziki bədəne bağlı olduğunu düşünür. Ona görə də bu gün insan üzərində aparılan araşdırmalarda ruhun sağlamlığı da ön plandadır. 10 oktyabr "Ümumdünya Psixi Sağlamlıq Günü"dür. Müharibəsi dayanmayan, uşaqları öldürülən, heyvanları zülm gören dünyada psixi sağlamlıq hansı dərəcədə qaydasında olar, mübahisəli məsələdir. Elementar insani hüquqları olmayan, təhlükəli mühitdə yaşamağa məhkum olan, müharibədən qaça bilmək üçün köçən, yad ölkədə yad mədəniyyətə adaptasiya olmağa çalışan insanlar üçün psixoloji sağlamlıqdan söhbət belə gedə bilməz.

Psixi sağlamlıq təkə psixi xəstəliyi olan

Dövrün insanı: ruhu xəstələnilib, psixologiyası pozulub

pozulur, davranışları dəyişir, mənəvi-ruhi problemləri yaranır. Unudulmamalıdır ki, müharibə, münaqişə və soyqırımların psixoloji nəticələri həmin cəmiyyət üçün nəsillər boyu davam edəcək. Müharibə gedən ölkələrdə insanlar reabilitasiya görməlidirlər, daha sağlam gələcək üçün bu şərtidir.

Bəs psixoloji sağlamlığımızı qorumağı necə bacaraq? Maraqlı sualdır. Çox vaxt bizdən asılı olmayan səbəblərdən pozulan psixi sağlamlığımızı geri qaytarmaq mümkün olmur, bəzən isə buna cəhd etməklə müəyyən irəliləyiş əldə etmək olur. Buna nail olmaq üçün ilk növbədə özümüzün qayğımıza qalmaq bacarmalı, hobbilərimiz olmalı, sosiallaşmağı unutmamalıyıq. Unutmayaq ki, bizi narahət edən şeylər baş verən hadisələr deyil, onlara yüklədiyimiz mənalardır.

Səhv etməyin insana xas olduğunu unut-

şəxslərin müalicə və tam sağlamlıq hüququ demək deyil, bu hüquq həm də insanların mənəvi müdafiəsi, psixi problemlərə səbəb ola biləcək vəziyyətin düzəlməsi, təhlükəsizlik, təhsil kimi əsas insan hüquqlarının təminatı deməkdir. Dünyada hər dörd nəfərdən biri həyatının hər hansı bir mərhələsində psixi xəstəlikdən əziyyət çəkir. 75 yaşlı insanlarda bu nisbət hər iki nəfərdən biridir. Bütün dünyada psixoloji sağlamlıq problemləri olan 500 milyondan çox insan var və onlardan yalnız hər 20 nəfərdən biri, bəzən hətta 30 nəfərdən biri tibbi yardım ala bilər. Ən çox müşahidə edilən ruhi xəstəliklərə depressiya, narahatlıq, davranış pozğunluqları, alkoqol və narkomaniya ilə bağlı psixi pozğunluqlar və şizofreniya daxildir.

Məlumat üçün qeyd edək ki, araşdırmalara görə hər ölkədə əhalinin 20-25 faizi ruhi xəstəliklərdən əziyyət çəkir. Ruhi pozğunluqlar həm yüngül, həm də ağır xarakterli olur. Ölkələr arasında ruhi xəstəliklərin sayına görə, kəskin fərqlənən demək olar ki, yoxdur. Mütəxəssislər hesab edir ki, bu xəstəliklərin əksəriyyəti müalicə edilə bilər. Çünki əksəriyyət sadəcə ruh düşkünlüyü yaşayır və əhvalını yüksəltmək istəmir.

Həyatımızın hər anında həm fiziki, həm də psixi sağlamlıq problemləri ilə qarşılaşa bilərik. Cəmiyyətin stiqma ilə baxdığı psixi problemlə insanlara haqqında həmişə qərəz olub, qınaq olub. Halbuki o da normal vətəndaş kimi bütün hüquqlara sahibdir. Psixi sağlamlıq universal insan hüququdur və bu hüququn əldə alınmasına göz yummaq olmaz. Bu hüququ əldə edə bilməyən insanlar problemlərini öz daxilində həll etməyə çalış-

şırlar, lakin çox vaxt bu səy kifayət etmir və insanın vaxt itirməsinə səbəb olur. Bir insanın bu problemi yaşadığını hiss etdikdə mütləq qaydada həkim köməyinə müraciət etməsi şərtidir.

Psixi sağlamlıq ümumbəşəri insan hüququdur. Onun qorunması və inkişafı bir çox hallarda bizim idarəetməmizdən çıxır. Sosial həyatda rastlaşdığımız bərabərsizliklər, mənzil, təhsil, tibb kimi haqlarımızın əlimizdən alınması, işlə təmin olunmaq hüquqlarından lazımı qaydada yararlanma bilməmək, ayrı-seçkiliyə, təcrid və zorakılığa məruz qalmaqla psixoloji sağlamlığımız risk altına düşür. Bir sözlə, psixi sağlamlığımız sosial quruluşa bağlıdır, bir insanın sahib olacağı hüquqlar əlindən alınarsa, təminatı yox olarsa psixoloji sağlamlığı da hədəfə alınır.

Psixi sağlamlığın qorunması və yaxşılaşdırılması üçün hər bir cəmiyyətdə addımlar atılır. İnsanlar işlə təmin olunur, sosial üstünlükləri, təminatları, imtiyazları əllərindən alınmır, təhsil, tibb, istirahət kimi təməl hüquqları təmin edilir. Amma bu hüquqları

təmin edilməyən ölkələrdə var və o ölkələrdə insanların psixoloji sağlamlıqları gərgin həddədir. İnsanın psixi sağlamlığını pozan vəziyyətlərdən ən təhlükəlisi müharibələrdir. Müharibəyə məruz qalan cəmiyyətlərdə psixoloji xəstəliklər dinc ölkələrdəkindən daha çox olur. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) bildirir ki, silahlı münaqişələr yaşanan ölkələrdə insanların 10 faizində ciddi psixi sağlamlıq problemləri yaranır, depressiya, narahatlıq, yuxusuzluq, bel və mədə ağrıları kimi problemlər ən çox rast gəlinən hallardır. Bu narahatlıqlara qadınlar kişilərdən daha çox məruz qalır, xüsusən də uşaqlar, qadınlar və qocalar daha həssas olurlar.

Müharibələrin yaratdığı psixoloji faciələrdən biri də köçlər zamanı yaranır. Düşünün, hər il neçə min insan müharibədən qaça bilmək üçün doğma torpağını, evini tərk edir dünyada? Başqa ölkəyə, başqa mədəniyyətə uyğunlaşmaq, üstəlik orada stiqmaya, ayrı-seçkiliyə məruz qalmaq, narahət həyat təzi, işsizlik, yoxsulluq müharibədən daha çox zərər verir onlara. Psixologiyaları

mamalı, səhvlərdən dərs çıxarmağı bacarmalıyıq. Bu səhvi etdiyimiz üçün depressiv vəziyyət yaşamaqdansa onun bizə ötürdüğü mesajı anlamalıyıq. Efirləri, mətbuatı, saytları öz cənginə alan neqativ xəbərlərdən, məlumatlardan uzaq durmaq ruhi sağlamlığı qorumaq üçün birinci şərtidir. Əgər psixi pozğunluğun yaranmasını, şiddətlənməsini istəmiriksə təcavüz, qətl, zorakılıq haqqında heç bir məlumata çıxışımız olmamalıdır. Bizə insan olmaqdan uzaqlaşdıran hadisələr barədə bilməmək daha məqsədəuyğundur.

Unutmayın, ruh və psixologiya xəstələnməyə bədən də xəstələnmir. Bədənimizdə baş verən hər hansı bir problem bizə ruhumuzun xəstə olduğu mesajını verir. Psixi sağlamlığı qaydasında olmayan insanlarda baş ağrıları, həzm sistemi pozğunluqları, allergik reaksiyalar, cinsi disfunksiya, ürək döyüntüsü və tənəffüs problemləri kimi bəzi fiziki əlamətlər meydana çıxır. Psixoloji xəstələndiyini qəbul edə bilməyən insanlar çarəni içkiddə və ya narkotik vasitələrdə görür, lakin psixoloji yardım almaq istəmir.

Dövrün beləsi olan ünsiyyətsizlik də bizi xəstələndirir, psixi pozğunluğa səbəb olur. Texno-kölə olan insanlıq sosiallaşmadan yaşayır, münasibətlər məhv olur. Daim virtual həyatda olan, real münasibətlər qurmayan insanlar üçün ruhun xəstələnməsi, psixoloji problemlər yaşaması normaldır. Həmçinin qida və yaşam təzi də psixi problemlərə yol açır. Daha sağlam ruh, daha sağlam psixologiya üçün normal insani münasibətləri bərpa etməli, natural qidalanmalı və sosiallaşma vərdişlərinə yiyələnməliyik.

Lalə Mehralı

Torpaqlarımızın işğalının davam etdiyi 30 ilə yaxın müddətdə Ermənistanın cinayətlərini tam sükutla qarşılayan ABŞ Azərbaycanın erməni separatizminə son qoymasından sonra hansısa hüquqlardan dəm vurmağa başlayıb. Ölkəmiz olduqca nüfuzlu dünyamiqyaslı tədbirə ev sahibliyi hüququ əldə etdikdən dərhal sonra biz həm Avropa institutlarının, həm də ABŞ-in yeni təzyiqləşməsi ilə üzlaşmışıq. Qərbi dairələri bütün imkanları ilə COP-29 tədbiri öncəsi diqqətləri iqlim dəyişikliyinə yayındırmağa cəhd edirlər. Bu cəhdlərin arxasında duran əsas güc isə ABŞ-dir.

Bir neçə gün əvvəl Amerika Konqresinin 60 ermənipərəst konqresmeninin Azərbaycana növbəti sanksiyalar tətbiq etmək üçün Amerika hökumətinə müraciət etməsi də bunun bariz sübutudur. Belə ki, oktyabrın 3-də bir qrup konqresmen ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinkenə məktub yazaraq Azərbaycana qarşı qəbul edilməz mövqə ifadə ediblər. Konqresmenlər Azərbaycanın BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəf Dövlətlərin 29-cu görüşünə (COP29) ev sahibliyi etməsindən istifadə edərək, Ermənistanın gündəliyinə və regionda yenidən münaqişə yaratmağa xidmət edən bütün məsələlərin, o cümlədən müharibə cinayətlərinə görə məsuliyyət daşıyanların azadlığa

ABŞ-in bölgədə yenidən münaqişə yaratmaq cəhdləri iflasa məhkumdur

Ermənistandan bütün azərbaycanlıların deportasiya edilməsinə səssiz qalan, 30 ildən artıqdır ki, taleyi bilinməyən 4 min azərbaycanlı itkinlə bağlı bir dəfə də olsun səsinə çıxarmayan ABŞ Konqresinin indi bizi nədə isə ittiham etməyə nə hüququ, nə də haqqı çatmır. Çünki insan hüquqlarından dəm vuran ABŞ ən mühüm insan hü-

buraxılması kimi beynəlxalq hüquqa zidd məsələlərin irəliləməsinə çalışıblar.

ABŞ konqresmenlərinin hökumətə Azərbaycana qarşı sanksiyaların tətbiq olunması ilə bağlı müraciət etmələrinin yalnız bir adı var: riyakarlıq. Əlbəttə, Azərbaycana qarşı ortaya qoyulan bu çirkin əməllər ölkəmizi öz yolundan döndərə bilməz. Bunu tarix də sübut edib. Prezident İlham Əliyevin oktyabrın 4-də Cəbrayıl şəhərində bəyan etdiyi kimi, bu, bizim iradəmizə təsir edə bilməz: "Amerika Konqresinin 60 ermənipərəst konqresmeni Azərbaycana növbəti sanksiyalar tətbiq etmək üçün Amerika hökumətinə müraciət etmişdir. Səhər mən o müraciəti vərəqlədim, çirkin bir müraciətdir, bizim iradəmizə təsir edə bilməz. Ancaq bu, nəyi göstərir, bizə qarşı olan düşmənçilik siyasəti dayanmır. O müraciətə baxdıqda mən təxmin etdim ki, bunun müəllifi də, ünvanı da birdir. Çünki bunun ünvanı Amerika Dövlət Departamentinin Dövlət katibidir. Amma mənə bir zərər qədər şübhə yoxdur ki, bu müraciət Amerika Dövlət Departamentində də yazılır. Yeni, özləri özlərinə məktub yazırlar, bizi hədələmək üçün, bizi ittiham etmək üçün. Axı, biz nə etmişik? Biz öz doğma torpaqlarımızı azad etmişik. Burada erməni yaşayıb? Yox, siz - Cəbrayılın sakinləri".

Əslində, bu, Konqres tərəfindən ilk belə hal deyil. Qeyd etdiyimiz kimi, ABŞ Konqre-

sinin Ermənistana lobbçilik edən üzvləri vaxtaşırı olaraq Azərbaycana qarşı qərəzli mövqə sərgiləyirlər. Həmin konqresmenlərin ABŞ-dakı erməni təşkilatı olan Amerika Erməni Milli Konqresi (ANCA) tərəfindən maliyyə dəstəyi alması hər kəsə məlumdur. Azərbaycan ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etdikdən sonra Ermənistana havadarlıq edən beynəlxalq dairələr arasında ABŞ konqresmenləri də "fəallıqları" ilə seçilir. Erməni lobbisinin maliyyəsi ilə fəaliyyət göstərən qüvvələr COP29-u Azərbaycana qarşı qərəzli kampaniya aparmaq üçün "fürsət" kimi görürlər. "Eurovision-2012" mahnı yarışması və digər tədbirlər ərəfəsində də belə cəhdlər edilmişdi. Tarix göstərir ki, daim Ermənistanın suverenliyi və ərazi bütövlüyündən dəm vuran konqresmenlər bircə dəfə olsun Azərbaycanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünə hörmətdən danışmayıblar. Azərbaycanı "etnik təmizləmə"yə ittiham edən konqresmenlər nə üçün Ermənis-

tandan bütün azərbaycanlıların deportasiya edilməsinə, Qərbi Azərbaycan İcmasının elə həmin Antoni Blinkenə ünvanladığı müraciətlərə heç bir reaksiya vermirlər? Azərbaycanı sülh müqaviləsinə imzalamayı istəməkdə ittiham edən konqresmenlər nə üçün sülh müqaviləsi təşəbbüsünün məhz Azərbaycandan gəldiyini, elə onun mətninin də məhz Azərbaycan tərəfindən tərtib edildiyini "yaddan" çıxarırlar, Ermənistan Konstitusiyasında hələ də ölkəmizə qarşı ərazi iddiasının yer almasını pisləyirlər?

Artıq dəfn edilmiş Minsk qrupunun həmsədri olan ABŞ heç vaxt öz məsuliyyətini dərk etməyib, Azərbaycan torpaqlarının işğal altında qalmasına çalışıb. ABŞ-ın gözü qarşısında vaxtla işğal edilmiş ərazilərdə Azərbaycan xalqının mədəni irsi, məscidləri, tarixi abidələri dağıdılıb, təhqir edilib, bütöv şəhərlər və kəndlər yer üzündən silinib. ABŞ Ermənistanın bu barbarlıq əməllərini heç vaxt pisləməyib. Görünən odur ki, ABŞ Konqresi nəyə görə otuz il ərzində torpaqları işğal altında qalan, əraziləri dağıdılmış, dinc insanları qətlə yetirilmiş ölkənin Azərbaycan olduğunu unudur.

quqları konvensiyalarına qoşulmamışdır. BMT-nin işğəncələrə qarşı xüsusi məruzəçisini uzun illər Quantanamoya buraxmayan həmin ABŞ-dir. Saxta əsaslarla insan hüquqları və beynəlxalq humanitar hüquqa riayət edilməsi sahəsində Azərbaycana iradlar irəli sürən müraciətin müəlliflərinə ABŞ-ın İraq, Əfqanıstan və dünyanın digər müxtəlif bölgələrində törətdiyi müharibələr zamanı milyonlarla dinc insanın həlak olduğunu, çoxlu sayda insanın işğəncəyə məruz qalması və hüquqi proses olmadan onlara cəza verilməsi də tarixin yaddaşındadır.

Azərbaycan tərəfi həmişə ikitərəfli münasibətlərin irəli aparılması üçün səbir və təmkin nümayiş etdirərək, iki ölkə arasında qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər üzrə tərəfdaşlığı davam etdirmək və inkişaf etdirmək xəttini tutubdur. Yaxşı olar ki, bütün bunları nəzərə alan Amerika Birləşmiş Ştatları Azərbaycana qarşı şantaj və irqi ayrışdırıcı siyasətini, eləcə də regionda yeni münaqişə yaratmaq cəhdlərini dayandırsın.

Yaquq Ağashəhqi

ABŞ-ın əsas düşməni kimdir?

Harris Rusiya və Çini deyil, İrani seçdi

ABŞ-ın vitse-prezidenti və Demokratlar Partiyasından prezidentliyə namizəd Kamala Harrisin CBS telekanalına verdiyi müsahibə çox qarışıq təəssürat yaradıb. Bir tərəfdən, siyasətçi əvvəllər susduğu bir çox məsələlərlə bağlı nəhayət danışmış. Digər tərəfdən, onun bəzi cavabları qeyri-müəyyən və ya çox gözlənilməz olub. Seçkilərə bir ay qalmış, onunla Donald Tramp arasında reyting fərqi azaldıqca, Harris bəzi amerikalıları özündən uzaqlaşdırmaq riski daşıyır. Artıq ABŞ tarixində ən qeyri-adi kampaniyalardan biri olan hazırkı seçki kampaniyası, deyəsən, onun iştirakçılarından birinin yarışa liderlik edərək mətbuata təcübüblü dərəcədə az danışması ilə yadda qalıb. Könüllü olaraq müsahibələr verən Trampdan fərqli olaraq, Harris mitinqlərdə danışmağa və seçicilərlə görüşməyə üstünlük verir, lakin jurnalistlərin çətin suallarına cavab vermir. Bazar ertəsinə qədər o, yalnız bir böyük televiziya müsahibəsi vermişdi: o, De-

rəsini istisna edir. "Ukraynanın Ukraynanın gələcəyi ilə bağlı səsvermə hüququ olmalıdır" deyərək, bu işdə nə nəzərdə tutulduğunu açıqlamayıb. Rusiya Federasiyası və Ukrayna, Fransa və Almanyanın iştirakı ilə Donbassda münaqişənin həlli variantlarını müzakirə etdikdə, Harris Normandiya formatının bir növ analoqu olan üçtərəfli danışıqlara icazə verirmi? Harrisin müsahibəsi bu mövzuda heç bir aydınlıq gətirməyib.

O, həmçinin Ukraynanın NATO-ya daxil olmasına icazə verilməsi ideyasına münasibətini açıqlamayıb. Ukrayna lideri Vladimir Zelenski alyansla tezliklə yaxınlaşmada israrlıdır. Bəzi KİV-lərin məlumatına görə, ABŞ prezidenti vəzifəsini tərk edən Cozef Bayden

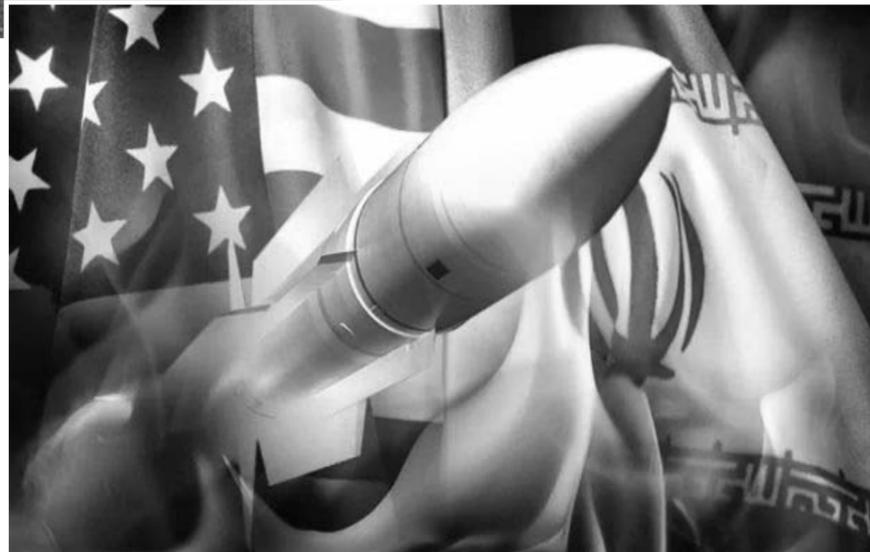

mokratlarla dostluq edən CNN kanalında yayımlandı. Bu, Tramp və Harris arasında debatın cəmi bir dəfə baş tutmasına və seçkiyə bir ay qalmış başqa müzakirələrin planlaşdırılmamasına baxmayaraq. Onların vitse-prezidentliyə namizədləri J.D.Vans və Tim Valz da mübahisə ediblər. Bununla belə, bu müzakirələr Harris komandasının Ağ Evə nə ilə getdiyini dəqiq başa düşməyib. Xaricdə, ilk növbədə, bir çox xarici siyasət məsələlərində konkretliyin olmasına diqqət yetirirlər. Beləliklə, Vens və Vals Rusiya-Ukrayna münaqişəsini ümumiyyətlə müzakirə etməyiblər. Əgər Tramp və onun "iki nömrə"si bunu Kremllə hansısa sövdələşmə ilə bitirməyi təklif etsələr (hansı biri izah olunmur), onda Harrisin eyni mövzudakı bütün bəyanatları indiki Ağ Evin gedişatının belə nəticə verməsi ilə nəticələnir.

Bu da o qədər də aydın deyil: gələcək il münaqişənin bu ildən fərqli inkişaf edəcəyi aydındır. Ən azı ABŞ-ın yeni prezidenti Ukraynanın Rusiyaya məhdudiyyətsiz zərbə endirməsinə imkan yaratmaq planlarına münasibətini müəyyən etməlidir. Göründüyü kimi, ölkədə və xaricdəki müşahidəçiləri tamamilə çaş-baş salmamaya üçün Harris və Valz bu yaxınlarda vitse-prezidentliyə namizədlərin debatlarının ke-

çirildiyi CBS News telekanalına müsahibə veriblər. Xarici siyasətdən də danışdılar. Harris burada solist idi (Walz Amerikadan kənar da baş verən hadisələr haqqında praktiki olaraq heç nə demədi). Onun müsahibəsinin bu hissəsi Amerika ictimai rəyinin cari xarici siyasət prioritetlərini aydın şəkildə göstərir: birinci yerdə Yaxın Şərqdəki hadisələr, ikinci yerdə Rusiya ilə Ukrayna arasında münaqişə dayanır. Çini açıq şəkildə Amerikanın əsas xarici siyasət problemi hesab edən Trampdan fərqli olaraq, Harris İrani ölkənin düşmənləri siyahısına birinci qoyur. "Biz əmin olmalıyıq ki, İran heç vaxt nüvə gücünə çevrilə bilməz, bu mənim prioritetlərimdən biridir" deyib. Harris Çin haqqında çox təmkinli danışmış. Ağ Evin onun prezidentliyi dövründə Tayvana dəstəyindən əl çəkməyəcəyini təsdiqləyərək, o, ABŞ və Çinin "rəqabət etməli, lakin münaqişədən qaçmalı olduğunu" vurğulayıb. Harris əvvəllər Pekinlə qarşıdurmanın intensivliyini azaltmaq niyyətində olduğundan şübhələnirdi.

O, bir neçə dəfə ÇXR-də olmuş və çin dilini bilən Valz vitse-prezidentliyə namizəd kimi seçdikdə bu şübhələr xüsusilə güclənib. İndi Harrisin seçildikdən sonra Pekinlə münasibətləri yumşaltmağa çalışacağına inanmaq üçün daha

çok səbəb ola bilər. Lakin onun Yaxın Şərq və Rusiya istiqamətləri üzrə kursu hələ də qeyri-müəyyən olaraq qalır. Müsahibi, CBS xəbərlərinin jurnalisti Bill Whitaker, İsrailin Livana təcavüzünün Ağ Evin və buna görə də Harrisin mövqeyinə zidd olaraq həyata keçirilməsinin nə demək olduğu sualına ondan aydın cavab almağa çalışmış. Bu, ABŞ-ın İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahuya təsir edəcək bilməyəcəyinə sübut deyilmi, - Whitaker soruşub. Harris cavab olaraq bildirdi ki, İsrail və Amerika xalqları arasında möhkəm dostluq əlaqələrinin olması daha vacibdir. Onun sözlərinə görə, "İsrail rəhbərliyi ilə

diplomatik şəkildə gördüyümüz iş prinsiplərimizi aydınlaşdırmaq üçün daimi səydir". Birləşmiş Ştatlarda və İsrailə bağlı suallara verilən qeyri-müəyyən cavablar Respublikaçı meylli Fox News kanalını Harrisin müsahibəsini "söz salatı" adlandırmağa vadar edib. Yəqin ki, eyni ifadə ilə müsahibənin Ukrayna və Rusiyaya aid olan hissəsini təsvir etmək olar. Harris Trampı münaqişəni bir gündə bitirmək fikrinə görə tənqid edib. Onun fikrincə, bu, praktikada Ukraynanın təslim olması deməkdir. Harris bildirdi ki, o, münaqişənin "ikiterəfli əsasda", yəni Vladimir Putinlə hipotetik danışıqlar yolu ilə müzaki-

bununla bağlı tezliklə bəzi təkliflər verə bilər. Harris özünü "nə vaxt və vaxtı çatarsa həll edəcəyimiz məsələlər var" deməklə kifayətlənib. Beləliklə, müsahibə göstərdi ki, prezidentliyə namizəd açıq şəkildə xarici siyasət məsələlərinə köklənir, yəni qalib gəlsə, hər şey onun yaratdığı komandanın asılı olacaq. Başqa bir variant da mümkündür: Harris xüsusilə olaraq amerikalılar üçün ikinci dərəcəli əhəmiyyət kəsb edən, lakin seçicilərin bu və ya digər hissəsini özündən uzaqlaşdırmaqla xarici siyasət mövzusunda ümumi sözlərlə çıxış etməyə üstünlük verir. O, seçkilərdə seçicilər üçün ən vacib şeylərə - iqtisadiyyata, sosial sahəyə, miqrasiya məsələsinə diqqət yetirir. İndi bütün qüvvələri seçicilərin rəğbətində uğurlu mübarizəyə səfərbər etməyin vaxtıdır. Oktyabr ayı sorğularına görə, Tramp Harris üzərində fərqi narıxdır. İndi o, onu orta hesabla 2% qabaqlayır.

V.VƏLİYEV

Andrey Kortunov: "Qərbin Ermənistanı müdafiə etməsi regionda heç nəyi dəyişə bilməyəcək"

"MDB məkanında əməkdaşlıq Rusiyanın xarici siyasət strategiyası üçün birinci prioritetdir"

Rusiya Beynəlxalq Əlaqələr Şurasının elmi direktoru Andrey Kortunov "Moskva-Baku" portalına müsahibəsində MDB-nin çoxqütblü dünyanın inkişafında əhəmiyyətini, eləcə də Ermənistanın siyasətini şərh edib. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

-Andrey Vadimoviç, oktyabrın 8-də Moskvada Vladimir Putinin sədrliyi ilə MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclası keçirilib. Bu gün Rusiya ilə Qərb arasında münaqişə faktı və çoxqütblü dünyanın qurulması baxımından Birlik Rusiya üçün nə dərəcədə vacibdir? Nəzərə alsaq ki, sammitin ən mühüm hadisələrindən biri və daha geniş mənada Avrasiyanın təhlükəsizliyinin təmin edilməsi planının, eləcə də "Beynəlxalq münasibətlərdə birtərəfli məhdudlaşdırıcı tədbirlərin tətbiqinin yolverilməzliyi haqqında" sənədin imzalanmasıdır.

-MDB bu strukturun bütün çatışmazlıqlarına baxmayaraq, postsovet məkanının ən çox təmsilçi ölkəsinin iştirak etdiyi platforma olaraq qalır. Baxmayaraq ki, bu ölkələr arasında tək cəhətli fikir birliyi deyil, həm də kifayət qədər əhəmiyyətli məsələlərdə fikir ayrılığı var. Rusiya üçün mühümdür ki, bu il MDB-də sədrliyi ilə əlaqədar olaraq Rusiya Federasiyası iclasına ev sahibliyi edir. Bu isə mövcud geosiyasi vəziyyətdə prioritetlərə, gündəliyə və əsas strateji sənədlərin təsdiqinə təsir etmək imkanıdır. Səsləndirdiyiniz sənədlər strateji əhəmiyyətli sənədlərdir. Avrasiyanın təhlükəsizliyi məsələsi Rusiya üçün prioritet mövzulardan biridir. Düşünürəm ki, bu mövzu ŞƏT və BRİCS formatlarında müzakirə olunacaq. Avrasiyada təhlükəsizliyin təmin edilməsi məsələsi çətin məsələdir, çünki o, çox böyük coğrafiyadır və Avrasiya təhlükəsizlik sisteminin yaradılması kifayət

qədər iddialı məsələdir.

MDB sammitinin gündəliyini iki hissəyə böldüm: açıq-aşkar və siyasi cəhətdən neytral, ziddiyyətli olmayan şeylər var, məsələn, SSRİ-nin Böyük Vətən Müharibəsində qələbəsinin 80 illiyinin qeyd olunması mövzusu. Və bu mövzu çətin ki, ciddi müzakirə mövzusu və ya fikir ayrılığına səbəb olsun. Amma daha ciddi məsələlər var- Avrasiyanın təhlükəsizliyi prinsipləri kimi. Və burada ölkələrin mövqelərindəki uyumsuzluq özünü göstərə bilər və ortaq məxrəc axtarmaq lazım gələcək.

Rusiya müntəzəm olaraq qeyd edir ki, mövcud təhlükəsizlik arxitekturası işləmir. Avrasiya üçün təhlükəsizlik sisteminin yaradılması prosesi məhz Rusiya ilə Qərb arasında münaqişənin quruculuğu və çoxqütblü dünya quruculuğu gündəminə görə yenilənib.

Rusiya mövqeyindən yanaşdıqda orta qədimimizlə bağlı ölkələr Avrasiyanın təhlükəsizliyi baxımından prioritetdir. Təsadüfi deyil ki, Rusiyanın Xarici Siyasət Konsepsiyasının son variantında postsovet məkanı birinci kimi vurğulanır. Yeni bu, Rusiyanın xarici siyasət strategiyası üçün mütləq prioritetdir.

- Ötən gün MDB Xarici İşlər Nazirlərinin iclasında Ermənistan tərəfi Avrasiyanın təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı qeyd etdiyiniz sənədləri, eləcə də "Beynəlxalq münasibətlərdə birtərəfli məhdudlaşdırıcı tədbirlərin tətbiqinin yolverilməzliyi haqqında" sənədi təsdiqləməyib. Bunu necə şərh edə bilərsiniz?

- Belə görünür ki, Ermənistanın bu yanaşması heç kimi təəccübləndirməməlidir. Bu barədə respublikanın baş naziri özü danışdı. Biz görürük ki, Ermənistan getdikcə Avropa İttifaqından tərəfdaşlar şəklində dəstək almağa meyillidir. Bundan əlavə, İrəvan ABŞ-ı prioritet tərəfdaş hesab edir. Rusiya ilə Qərb arasında ziddiyyətlər olanda, aktiv qarşılıqlı olanda təəccüblü deyil ki, bu halda həm Moskvaya, həm də İrəvana eyni vaxtda uyğun gələn sənəd hazırlamaq çətindir. Və buna

görə də Nikol Paşinyan Avrasiyanın təhlükəsizliyinin əsasları ilə bağlı sənədləri imzalasa, təəccüblənərdim. İndi bu mümkün deyil.

-Bu gün MDB dövlət başçıları sammitində Ermənistan "göndərilmiş kazak" kimi görünürmür? Ona görə ki, bütün Birlik dövlətləri Avrasiyanın təhlükəsizliyinin arxitekturasında və daxili işlərə qarışmaq məsələsində vahid mövqedən çıxış edirlər. Amma Ermənistan bu cür yanaşmaların əleyhinədir...

-Maraqlı fikirdir, bəs belə "kazak" kim göndərə bilərdi?! İnanıram ki, bu gün biz Nikol Paşinyanı kifayət qədər təcürəbli siyasətçi kimi qəbul edə bilərik. Və o öz sərhədlərini başa düşür. Ermənistanın baş nazirinin MDB sammitinə Moskvaya gəlməsinin özü onu deməyə əsas verir ki, İrəvan ən azı hələlik Rusiya ilə körpülərini tamamilə yandırmaz. Yəni də Qərb tərəfdaşlarının İrəvan üçün artan əhəmiyyətinə baxmayaraq, Ermənistan keçmiş postsovet məkanı ilə sıx bağlıdır və bu əlaqələri götürüb başqa istiqamətə yönləndirmək o qədər də asan deyil. İnanıram ki, Paşinyan bunu çox gözəl anlayır. O, Rusiya və Aİİ ilə iqtisadi əməkdaşlığın yüksək səviyyədə olmasında maraqlıdır. Onun Rusiyadakı böyük erməni diasporundan da xəbəri var. Bu həm də Ermənistanı postsovet məkanına bağlayan amildir.

Ermənistanın Qərbə doğru hərəkəti davam edəcək, lakin bu, uzun bir prosesdir. Və bu hərəkətin son nəticədə nəyə gətirib çıxara biləcəyi barədə danışmaq hələ tezdir. Çünki faktiki olaraq Qərb Ermənistan Respublikası qarşısında və xüsusən də onun təhlükəsizliyi sahəsində ciddi öhdəliklər götürməyə hazır deyil. İrəvan açıq şəkildə Avrasiya təhlükəsizliyi ideyasından imtina edə bilər, lakin bu o demək deyil ki, Ermənistan dərhal adekvat əvəzləyi təpacaq.

-Bu günlərdə məlum oldu ki, USAID Ermənistanın təhlükəsizliyinə sərmayə qoyacaq. Sizcə, bütün bu Amerika investisiyaları o qədər də kritik deyil?

- İntestisiyalar belədir, amma təhlükəsizlik zəmanətləri başqadır. Biz görürük ki, ABŞ ən azı hazırda onun üçün strateji əhəmiyyət kəsb edən Ukraynaya təhlükəsizlik zəmanəti verməyə hazır deyil. Kiyevə

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

maliyyə və hərbi dəstəyin həcmi İrəvana verilən dəstəkdən xeyli çoxdur. Bu, sualınızın prizmasından keçən faktır. Birləşmiş Ştatlar və Aİ tərəfindən Ermənistan marağı, o cümlədən, ola bilsin, hərbi-texniki sahədə də göstəriləcək; Ermənistan artıq bir sıra Qərb silah sistemlərini alıb. Amma bu, Ermənistanın yaxın gələcəkdə Qərbin təhlükəsizlik sistemində inteqrasiyası demək deyil. Ermənistanın Qərb üçün bütün əhəmiyyətinə baxmayaraq, o, strateji prioritet ölkə deyil. Ermənistanı ABŞ üçün nəinki Ukrayna, heç İsrailə də müqayisə etmək olmaz. Ermənistan Respublikasının yaxın gələcəkdə Avropa İttifaqına üzv olacağını gözləmək lazım deyil. Ona görə də Ermənistanın təhlükəsizliyi və Qərbə əməkdaşlıq problemi yaxın gələcəkdə həll edilə bilməz.

-Amma eyni zamanda biz görürük ki, Ermənistan Rusiya üçün strateji əhəmiyyət kəsb edən iki sənədi imzalamır. Bu təhlükəli görünürmür?

-Ermənistan suveren ölkədir. Və o, özü üçün uyğun və vacib hesab etdiyi qərarları verə bilər. Amma bir daha deyirəm: mənim fikrimcə, Ermənistan son nəticədə özünü strateji vakkumda tapa bilər ki, onun təhlükəsizliyinə həqiqətən təminat verə biləcək tərəfdaşlar tapmaq çətin olacaq.

Rusiyadan danışsaq, Ermənistanın mühüm sənədləri imzalamaqdan imtina etməsinin Moskvaya üçün strateji problemlər yaradacağını düşünürəm. Sonda Ermənistan da bu sənədi imzalayan kifayət qədər tərəfdaş var.

Təbii ki, Rusiya ilə Ermənistan arasında münasibətlərin bu istiqamətdə inkişaf etməsindən təəssüf hissi ilə danışmaq olar. Amma təbii ki, bunu yeni realıq kimi qəbul etmək lazımdır.

-Azərbaycan hakimiyyəti ABŞ-ın Cənubi Qafqaz siyasətini getdikcə daha sərt şəkildə tənqid edir...

-ABŞ-ın xarici siyasəti dəyişməyəcək. Məlumdur ki, ABŞ tək cəhətli siyasətə deyil, həm də müttəfiqlərinə, məsələn, Türkiyəyə qarşı sanksiyalar tətbiq edir. Ona görə də onların ABŞ-ın dedikləri bir şeydir, etdikləri isə başqadır.

-Moskvada Vladimir Putinlə İlham Əliyev arasında danışıqlar olub. Avrasiya məkanında prosesləri sabitləşdirən amil baxımından Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasibətləri necə qiymətləndirirsiniz?

-Rusiya ilə Azərbaycanın geniş

spektrli məsələlərdə, o cümlədən təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq etməsi çox vacibdir. Bu mövzularda tək cəhətli Cənubi Qafqaz regionuna aid deyil, daha geniş məsələlərə toxunur. Biz bilirik ki, Azərbaycan BRİKS və ŞƏT ilə daha sıx əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu bildirib. Hesab edirəm ki, bu, o qədər də regional deyil, artıq kontinental, qlobal təhlükəsizliyin uyğunlaşdırılması istiqamətində atılmış addımdır.

Rusiya-Azərbaycan münasibətlərində müsbət dinamika var və bu, MDB-nin Moskvaya sammiti kuluarlarında bir daha təsdiqləndi.

-Gündəlikdə Moskvada Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan liderləri arasında sülh müqaviləsi üzrə üçtərəfli danışıqların aparılmasının mümkünlüyü məsələsi var idi. Lakin Rusiya liderinin köməkçisi Yuri Uşakov qeyd edib ki, bu görüş "bəzilərə buna qarşı olduğunu" görə baş tutmayıb.

-Konkret kimin əleyhinə olduğunu təxmin edə bilərik. Keçmişdə analoji təkliflərlə bağlı əldə etdiyimiz məlumata əsasən deyə bilərik ki, belə bir formatı yersiz hesab edən Ermənistan tərəfi olub. Biz görürük ki, Ermənistan indi Rusiyanın iştirakı ilə Azərbaycanla sülh danışıqlarına hazır deyil.

Aydındır ki, Ermənistan Qərbin vasitçiliyində maraqlıdır. Biz görürük ki, Cənubi Qafqazdan uzaqda olan dövlətlər necə marağ göstərir və bu regiondakı məsələlərin həllinə hansısa formada qoşulmağa hazırdırlar. Pis odur ki, onlar çox vaxt bu regionun inkişafına sıfır məbləğli oyun kimi yanaşırlar.

-Prezidentin köməkçisi Qərbin Ermənistanı öz məqsədləri üçün istifadə etdiyini bildirdi. Rusiya prezidenti isə Rusiya-Ermənistan münasibətlərində daha çox müsbət məqamları vurğulayanda Rusiyanın mövqeyini necə izah edirsiniz?

-Qərbin Rusiyaya qarşı tətbiq etdiyi sanksiyalar müəyyən mənada Ermənistan üçün faydalı oldu. Bu isə İrəvanın Rusiya ilə iqtisadi münasibətlərdə marağını əvvəlcədən müəyyənləşdirir. Moskvanın Ermənistanı özündən uzaqlaşdırması da vacibdir, çünki dünyada vəziyyət çox sürətlə dəyişir və Qərbdən ən gözlənilməz dönüşlər mümkündür. Ona görə də Rusiya körpüləri yandırmaz, Rusiya-Ermənistan münasibətlərində mövcud olan problemləri həddindən artıq dramatikləşdirməyi ağılsızlıq hesab edir. Bu, Rusiya rəhbərliyinin çox təmkinli yanaşmasını və sadəcə olmağı vəd etməsinə baxmayaraq, İrəvanla dialoqu davam etdirmək istəyini izah edir.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

Arıqlamaq üçün istifadə edilən mədə balonu nədir?

HƏKİM ŞƏRH ETDİ

"Mədə balonunun mayeli, havalı və udulabilən növləri vardır". Bu sözləri SiA-ya açıqlamasında həkim gastroenteroloq-hepatoloq Şahnaz Atayeva deyib. O bildirib ki, hər üçünün prinsipi eynidir, sadəcə yerləşdirilmə texnikası fərqlidir: "Mədə balonu BKM(bədən kütlə indeksi) 27-dən yüksək olan, pəhriz və aktiv həyat tərzini qoruyub saxlaya bilməyən şəxslərə tətbiq olunur. Balon yerləşdirmək üçün xəstənin 6-8 saat ac və susuz olması lazımdır. Qastrokopiya müayinəsinə hər hansı xora, yara və böyük ölçülü diafraqmal yırtıq yoxdursa, o zaman balon yerləşdirə bilərik. Balonun yerləşdirilməsində hər hansı risk yoxdur, 10 dəqiqəlik prosedurdur, xəstə 1 saat nəzarətdə qaldıqdan sonra normal həyat şəraitinə davam edə bilər.

Mayeli mədə balonunu 6 ay sonra endoskopik yolla çıxarıyıq. Udulabilən mədə balonunda endoskopik yerləşdirməyə ehtiyac yoxdur. Xəstə kapsul halında balonu udur, rentgen nəzarəti ilə balonun mədədə olduğundan əmin olduqdan sonra balonu şişiririk. Kapsul mədə balonlarını endoskopik olaraq da çıxarmağa ehtiyac yoxdur, 4 ay sonra özü nəcis vasitəsi ilə xaric olur. Mədə balonunu FDA tərəfindən təsdiqlənmiş, güvənli arıqlama üsülüdür.

Xəstələrin balon qoyduqdan sonra da xüsusi qidalanma rejiminə və aktiv həyat tərzinə əməl etmələri lazımdır. Bu yolla həm çəkirlərinin 10-20%-ni atə bilərlər, həm də normal qidalanma rejiminə alışıra eyni çəkiddə qala bilərlər".

Söylü Ağazadə

"SƏS" qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseyinov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN
6 aylıq 79.20 AZN
1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarımızı
dərc etməyə hazırıq!

Məsut Özil Bakıya gəlir

Futbol üzrə Almaniyalı milli futbolçusu Mesut Özil Azərbaycan gələcək. SiA xəbər verir ki, bu barədə "Qarabağ"ın rəsmi saytı məlumat yayıb. Ağdam klubunun dəvəti ilə Bakıya səfər edəcək ulduz futbolçu Azərbaycan çempionunun qonağı olacaq.

Adını futbol tarixinə qızıl hərflərlə yazdırmış veteran yarımmüdafiəçi "Qarabağ"ın açıq məşqinin ardından gənc futbolçularla əyləncəli oyunda üz-üzə gələcək. Oktyabrın 11-də "Azersun Arena"da keçiriləcək tədbir saat 16:30-da başlayacaq.

Suraxanıda "Mercedes" yanıb

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) "112" qaynar telefon xəttinə Bakı şəhərinin Suraxanı rayonu, Yeni Günəşli qəsəbəsində avtomobilə yanğın baş verməsi barədə məlumat daxil olub. Bu barədə FHN məlumat yayıb. Bildirilib ki, məlumatla əlaqədar dərhal əraziyə FHN-in Dövlət Yanğından Mühafizə Xidmətinin qüvvələri cəlb olunub. Yanğınsöndürənlərin çevik müdaxiləsi sayəsində "Mercedes" markalı minik avtomobilində baş vermiş yanğın yaxınlıqdakı binaya keçməsinə imkan verilmədən qısa müddətdə söndürülüb. Yanğın nəticəsində avtomobilin ön hissəsi yanıb, avtomobilin digər hissələri və yaxınlıqdakı yaşayış binası yanğından mühafizə olunub.

"Bakcell" "INMerge" innovasiya Sammiti ərəfəsində jurnalistlər üçün təlim təşkil edib

Innovasiya və sürət lideri "Bakcell" media nümayəndələri üçün "Media innovasiya Günü" adlı təlim təşkil edib. Tədbirə ölkənin aparıcı media qurumlarını təmsil edən 30-dan çox jurnalist qatılıb. Təlimdə sənə intellektin tətbiqi, innovasiya, brend inkişafı, ekosistemlər, yeni texnologiyalar və innovativ həllər mövzusunda təqdimatlar və interaktiv sessiyalar keçirilib. Tədbir zamanı, həmçinin jurnalistlərin sənə intellekt, yüksək texnologiyalar və innovasiyalarla bağlı sualları cavablandırılıb, bu mövzularda müzakirələr aparılıb. Program intellektual oyunlar və əyləncə bölümü ilə davam edib. Qeyd edək ki, "Bakcell" 2015-ci ildən etibarən hər il davamlı olaraq media nümayəndələri üçün innovasiya və texnologiyalara dair təlimlər təşkil edir.

BAŞSAĞLIĞI

Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının 2008-ci il məzunları qrup yoldaşları

Hüseynov Nazim Qafar oğlunun vaxtsız vəfatından kədərləndiklərini bildirir, mərhumun ailəsinə və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı verir.

Allah rəhmət eləsin.

Baş redaktor: Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətname: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN KEYRİYYƏ CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və bazar ertəsindən başqa hər gün nəşr olunur

Tiraj: 2700